

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina II

Broj 26

Tuzla, 27.07.1994

Cijena 600.000 BHD

3 Kune

Etničko čišćenje - etničko nabacivanje

Poboljšanje opće situacije u svim područjima ratnih i okupiranih zona bivše Jugoslavije bilo bi najučinkovitije pokazano vraćanjem prognanika kući. Medjutim, izgleda da je lakše izmiriti zaračene vojske nego vratiti izbjeglice na njihova ognjišta. Dovodjenje ljudi u kaotično stanje svijesti, koje je agresor najuspješnije realizirao, nije se dalo teritorijalno programirati. Pokretanje ljudi sa njihove zemlje bilo je nevjerovatno lako, čak i sa teritorija koje nije kontrolirao agresor. Kako se može logički shvatiti bježanje iz Tuzle ravno u kazamate Bijeljine ili okupatorske rovove na Majevidi. Vidio sam svoje zemljake iz Kraljeve Sutjeske u zbjegu u Varešu. Njihovi rezoni i razlozi napuštanja kućnih pragova, i pored svih političko-vojnih kombinatorika svih strana u sukobu, nisu mi bili lako prihvatljivi i razložni. Stoljećima je taj narod bio pod manjim ili većim pritiskom, i isticano je kao čudo, to što su uspjeli opstati a bilo je očekivano da su trebali davno otići. Okupatoru je ova psihoza bila jedan od čimbenika genocida. Ali izgleda da i strane koje se brane često su bile u iskušenju da genocidni fenomen etnički očišćenog teritorija prihvataju kao ratno rješenje ili kao ratni plijen.

Putujući prema moru zapažamo kako bojovnici vojske Armije BiH i HVO-a, koji su se donedavno tukli, sjede i rade na punktovima razgraničavanja kao da sukoba medju njima nikada nije ni bilo. Ali kad se spomene povratak izbjeglica, svi se prenemažu kako je to ozbiljan problem koji treba provesti postupno, kako tu nema reciprociteta, i ne kraju, kako postoji zakon Republike po kojem izbjeglica koji se vrati, moći će useliti u svoju vlastitu kuću godinu dana nakon rata. Tako, kad se vrate kući, Hrvati iz Vijake shvate da su izbjeglice u svome selu. Nije u boljoj situaciji ni Muslima koji se vrati u Čapljinu. Vlasnicima državnica

nastavak na sljedećoj strani

PETROVO

FOTOREPORTAŽA:

VAREŠKA SVAKIDAŠNJIKA

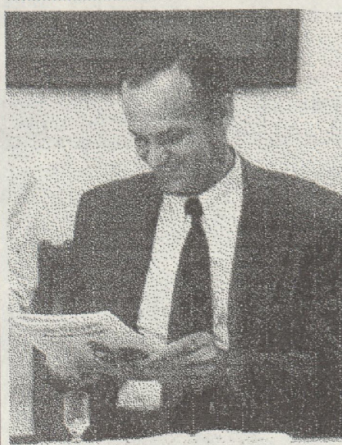
**INTRERVIEW: dr.FRANC PERKO, NADBISKUP
BEOGRADSKI METROPOLITA**

najshvatljiviji ingredijent kompleksa koji pokriva pojam demokracija jeste vlast po sistemu jedan glas - jedan čovjek. Ovaj demokratski princip, koji, ako je dominantan, znači negaciju demokracije, neodoljiv je za vlasnike naših država. Jednog dana će im vjerovatno biti kazano da etničko čišćenje ili etničko nabacivanje, radi privida demokracije, jeste genocidna radnja. Eto zašto nam teško pada kada čujemo da dojučerašnji sjajni bojovnici i časnici HVO-a Kiseljaka (tuzlanskog) iznajmljuju svoje kuće Norvežanima, u koje oni smještaju izbjeglice Bošnjake, i tako prave genocidnu radnju etničkog nabacivanja. Nismo naivni da problem ne vidimo u pravom svjetlu. Ne samo da je sve ovo formalno legalno, i formalno demokratski, već je, što se tiče Norvežana, i humanitarno i karitativno. Ali je i etnički čisto.

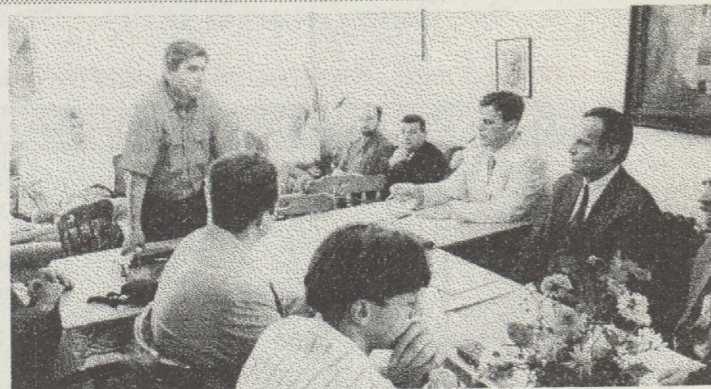
Sve ovisi od prezentacije pojma demokracije, i, naravno, ekonomije. Ako Norvežani budu imali dovoljno para a Hrvati u Kiseljaku budu pod patološkom psihologijom odlaska, uskoro će u Kiseljaku biti samo Norvežani i Muslimana-Bošnjaka. Amorfne Hrvate Kiseljaka može zadržati

Sabor HDZ-a Soli

U Tuzli je 2. srpnja održan Sabor Veležupanijskog odbora Soli Hrvatske demokratske zajednice BiH. Saboru su bili nazočni ugledni gosti: predsjednik Zastupničkog doma HR HB, gosp. Ivan Bender, dopredsjednik Vlade HR HB, gosp. Perica Jukić, član IO HDZ-a BiH, Anđelko Mikulić, predsjednik Mišići HDZ-a, gosp. Zoran Tomić, predsjednik Općinskog vijeća Usora, gosp. Franjo Bratić i dr. O tijeku Sabora možete sve pročitati u "Glasniku HDZ Soli", a ovom prigodom objavljujemo Program rada Veležupanijskog odbora HDZ-a Soli.

Ivan Bender

Program rada Veležupanijskog odbora HDZ-a Soli

Ovaj program temelji se na osiguranju i razvoju realnog kontinuiteta ravnane i procesualne politike HDZ-a BiH. Ta politika podrazumijeva stvarno postojanje političkih sredstava i realnih uvjeta za njihovo stvaranje i razvoj. Iz ove premise artikulira se realni politički cilj, koji je HDZ BiH samim svojim osnutkom uz uporabu metodološke pravilnosti i znanstvene spoznaje izvela. To je državotvornost hrvatskog naroda u BiH. Kako je ovaj politički cilj izveden na temelju realno postojećih političkih sredstava, to i nema potreba da se on mijenja. Odatle proizilaze i karakter kontinuiteta i visoko štovanje politike HDZ-a od strane međunarodnih političkih čimbenika. Na putu ostvarivanja ovog političkog cilja HDZ BiH je osigurala državotvornost hrvatskom narodu usvajanjem Ustava Federacije BiH, istina formalno pravno. Da bi državotvornost postala politička i ljudska zbilja potrebno je političko-organizacionim djelovanjem dati hrvatskom narodu instrumente državotvornosti. Tako imamo utvrditi i ostvariti temeljne ciljeve i zadatke, a osobito:

1. Stalno djelovati u pravcu učvršćenja jedinstva hrvatskog naroda, posebice otklanjati razlike ekonomske, socijalne i geopolitičke prirode. Temeljniцу za jedinstvo hrvatskog naroda operacionalizirati kroz ostvarenje teritorijalno-državotvornog, ideološkog, informativnog i monetarnog monizma. Tek ostvarivanjem ove monističke državotvorne temeljnice moguće je govoriti o stvaranju fiktivne državotvornosti hrvatskog naroda.

2. Sudjelovati u konstituiranju organa i institucija Ustava Federacije BiH od mikro do makro razine, po ustavnim i realno-zakonitim rješenjima koja su u djelokrugu Hrvata tuzlanske veležupanije. Posebice je potrebno ostvariti rekonstrukciju HVO 115. brigade "Zrinski" i obrazovanje novih jedinica lokalne uprave - općina sa pretežitom naseljenim hrvatskim pučanstvom. Ove dvije institucije su prešno potrebne kako bi se zaustavilo iseljavanje Hrvata sa ovih prostora, te ujedno i omogućio povratak raseljenih ovim ili onim oblikom prinude.

3. Trajno izvršavati zadaću jedinstvene organizacije ostvarivanja nacionalnih, političkih, kulturnih i vjerskih prava hrvatskog pučanstva.

4. Odmah djelovati na implementaciji Ustava Federacije BiH u dijelu ostvarivanja kulturno-jezičkih prava. U tom smislu institucionalizirati hrvatski jezik u školski sustav, odnosno izučavati kroz školski program iz društvenih nauki predmeta povijest, filozofiju, kulturu, moral i vjeru hrvatskog naroda. Izučavanje vjeronauke programirati po uzusima katoličkog svjetla. Osigurati uvjete za osnutak hrvatskih knjižnica i omogućiti školovanje najtalentiranijim hrvatskim kadrovima na hrvatskim i inozemnim sveučilištima.

Uporabu hrvatskog jezika u javnom životu, posebice intenzivirati preko osnutka Hrvatskog radija i Hrvatske televizije Soli, te stvarati uvjete za jedinstvenu organizaciju hrvatske informiranosti u BiH. Potaći izlazak hrvatskih časopisa koji bi obrađivali teme od kulture do filozofije, te omogućiti povoljne uvjete za rad hrvatskog kazališta Soli i drugih kulturnih organizacija i institucija.

5. U izvršenju gospodarstvene zadaće osigurati materijaliziranje socio-ekonomskih prava hrvatskog naroda u procesima denacionalizacije i pretvorbe društvene svojine. Maksimalno poticati hrvatski puk na privatno vlasništvo kao jedini oblik vlasništva. Na višoj organizacionoj ljestvici taj kapital ukрупnjavati u tvrtku sadašnjeg poduzetca Soli, gdje mnogi Hrvati nalaze svoje djelatno angažiranje, kao i stvarati uvjete za zapošljavanje svih Hrvata. Financijsku podlogu ovih ekonomskih programa osigurati osnutkom Hrvatske banke u veležupi Soli. To bi ujedno bila i osnova za razvoj trgovačke, uslužne, zanatske pa i proizvodne djelatnosti u mjestima gdje pretežito živi hrvatski narod.

Povezati hrvatska mjesta cestama i drugim infrastrukturom i to vezati sa hrvatskim veležupama, i u ovom momentu omogućiti pravo korištenje imovine Republike Hrvatske u veležupi Soli.

6. Brinuti se o ostvarivanju programa socijalne pravde i mira a posebice na ostvarivanju prava hrvatskih vojaka, njihovih obitelji i invalida domovinskog rata. Hrvatskom narodu osigurati uvjete socijalne sigurnosti tako da svaka pomisao na hrvatsku socijalnu dramu, pa i jednog Hrvata, mora biti eliminirana. Umirovljeničkoj populaciji blagodariti socijalni mir.

7. Sportsku funkciju veležupe Soli unaprijediti preko sportske organizacije "Zrinski". Na veležupanijskoj razini osigurati organizaciono jedinstvo hrvatske sportske funkcije, kako bi dobili državotvornu sportsku organizaciju.

Ostvarivanjem ovih programskih zadataka i ciljeva, uz ostvareni dosadašnji politički praksis, naša stranka osigurava karakter moderne, ekonomski i politički moćne stranke zapadnog tipa.

Mobiliziranje HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE - Općinski odbor Tuzla priopćava:

SVI HRVATI U HVO

Hrvatski narod u Bosni i Hercegovini se od samog početka agresije na Bosnu i Hercegovinu istinski, hrabro i dostojanstveno stavio u obranu svojih domova i Republike Bosne i Hercegovine. Rat još uvijek nije gotov i sveta je obveza svakoga Hrvata braniti našu domovinu, Bosnu i Hercegovinu.

Hrvatsko vijeće obrane je znakovita osobnost Hrvata i oblik spremnosti združivanja u borbi za slobodu hrvatskog naroda. Njemu nitko ne može, niti smije, priječiti da kroz ovaj oblik ostvaruje svoja prava na obranu.

Zato, Hrvati Soli, svi bez izuzetka, a poglavito neangažirani, bez ikakve bojazni za osobnu sigurnost, možete se priključiti nama najbližem HVO-u, 108. pješačkoj HVO brigadi Brčko. U protivnom, svoju obvezu zaštite svojega životnog prostora morate ostvariti u postrojbama Armije BiH.

Oni Hrvati koji su činom prisilnog mobiliziranja, koji je trenutno u tijeku u Tuzli, uhićeni i nalaze se u vojnim zatvorima, također mogu, temeljem dogovora hrvatske i bošnjačke strane i odlukama najviših vojnih organa Federacije BiH, svojom jasnom izjavom da žele biti angažirani u 108. pješačkoj HVO brigadi staviti se u službu Hrvatskom vijeću obrane.

Dakle, za pristupanje svih Hrvata Soli, bez izuzetka, 108. HVO pješačkoj brigadi, potrebna je volja očitovana u izjavi o dragovoljnom stavljanju na raspolaganje mobilizacijskom organu 108. pješačke brigade HVO Brčko. I oni Hrvati koji su u postrojbama Armije BiH ne trebaju imati straha i zazirati od ovog čina.

U HVO, za svoje na svome!

Hamza Azdahogly

U OKRUŽENJU / Razgovor sa dr. Francom Perkom, nadbiskupom beogradskim metropolitom

TRI ČETVRTINE KATOLIKA SU OTIŠLE

Piše: Jovo PARIPOVIĆ

Dr. Franc Perko, nadbiskup beogradski, na čelo Beogradske nadbiskupije imenovan je 1986., a u Beograd stigao polovinom veljače 1987. godine. Kako sam kaže, tada je situacija u odnosima između Katoličke i Pravoslavne crkve bila kudikamo drugačija, a jednako tako i odnosi između Srbije i Slovenije. Upravo zato smatra da je na to mjesto došao kao Slovenac, pa i osoba koja je duže vremena održavala kontakte s pravoslavnim Teološkim fakultetom i poznao mnoge velikodostojnike SPC-a. Razgovor i počinjemo o političkim prilikama iz godine njegova dolaska u Beograd, nakon znane Osme sjednice CK SKS, poslije čega su slijedili mitingaški dani, pa potom i počeo rat, te kako se to sve odrazilo na položaj gospodina Perka, napose na položaj katolika. Kratko odgovora kako "sada biti Slovenac u Beogradu nije nikakva prednost pred Hrvatima", što se tiče položaja i situacije u kojoj se nalazi Katolička crkva, "on je sada gori negoli je bio pod komunisti

• Srbija je i krenula u svojoj politici tih godina od Slovenije, najprije uvode-njem ekonomskog embarga, a onda političkim stavom koji se može svesti na ono "neka odu Slovenci, a s ostalim će se lako"?

Nemoć religije u ratu

To su bile te političke makinacije, a iza toga su slijedile ocjene o separatizmu Slovenije i Hrvatske. I baš zato, jer je Slovenija bila prva u svemu tome ovdje sada kažu da su Slovenci krivi za sve ovo što nas je snašlo. Ja mislim da političari ni na Zapadu nisu uočili u ovim godinama jedan povijesni proces koji je imenujem procesom dehegemonizacije, do kojega je došlo u Istočnoj Europi. Mali narodi nisu željeli biti više pod hegemonijom velikih i tako su se nužno raspale sve višenacionalne države - Jugoslavija, SSSR i Čehoslovačka. Taj proces je bio nužan i nije ga se moglo izbjeći, jer nailaze povijesni trenuci kad su neki historijski

Nema neugodnosti od strane vlasti i SPC-a. Problem je neprijateljska atmosfera koja se stvara optuživanjem Katoličke crkve i Pape da su krivci za sve što se ovdje događa. U sedam godina koliko sam ovdje otišle su tri četvrtine katolika iz naše nadbiskupije. Javljaju se očiti znakovi raka. Nadam se da ću ove godine umrijeti i otići, umjesto u svoju slovensku domovinu u nebesku domovinu

procesi protiv predviđanja i volje mnogih ljudi. Na Zapadu je to kasno shvaćeno i mislim da proces priznavanja Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine nije došao prerano, već prekasno. Jer, baš ustrajavanje Zapada na jedinstvenoj i demokratskoj Jugoslaviji davalo je poticaja onima koji su bili za ratnu opciju očuvanja Jugoslavije ili poslije stvaranja velike Srbije.

• Slažem se s Vašom opaskom o dehegemonizaciji i povijesnoj neminovnosti takvog procesa, ali kada se to događa onda je svakako bitno u jednoj višenacionalnoj zajednici kako će se ponašati većinski narod, a o tome ovisi hoće li se taj proces obaviti mirno ili će imati tragične posljedice?

- Ja bih rekao da najviše ovisi o većinskom narodu, to se vidjelo u

naroda.

• Da li rat koji se vodi na nekim prostorima bivše Jugoslavije pokazuje poraz ili nemoć religije?

Ja ne bih upotrebljavao izraz poraz. U ratu se manifestirala nemoć religija. Poraz bi bio ako bismo taj rat smatrali vjerskim ratom. To sigurno nije vjerski rat jer uzrok rata nije vjerski. To je rat nacija za nacionalne teritorije. Religije - pravoslavna, katolička i muslimanska - imaju premalo utjecaja na razvoj događaja. Ustanovilo se u ovom ratu da religije u stvari imaju mali društveni utjecaj.

• Ovih dana u Ateni srpski književnik Milorad Pavić izjavljuje da "kada je riječ o Bosni i Hercegovini, u pitanju je vjerski rat". To je rat, nastavlja Pavić, "u kojemu je udruženo katoličanstvo i muslimanstvo protiv pravoslavlaca". Molio bih Vas za komentar te izjave?

Znam da je ovdje u Srbiji to mišljenje vrlo rašireno i govori se o nekom vjekovnom ratu između Katoličke crkve i pravoslavlja. Tu su poznate te teorije s kime bi se sve Katolička crkva povezivala protiv pravoslavlja. I s Kominternom, i s masonima i sada s islamskim fundamentalizmom? To su umobolne fantazije. Zašto? Otkud izviru? Ja mislim da mnogi nisu kadri priznati svoje greške i zato traže greške kod drugih, i to u svojoj fantaziji. Žalosno je što su to bolne fantazije i mnogih ovdašnjih intelektualaca.

Optužba za pokrštanje Srba

• Kad smo već na terenu "krivice" Vatikana i Katoličke crkve, onda moram spomenuti i još jednu ovdašnju optuku po kojoj navodno "Vatikan ima plan da na ostacima bivših komunističkih zemalja za katoličku internacionalu pridobije nove prostore"?

To su obične gluposti! Jedini plan Katoličke crkve jest plan spasenja po Isusu Kristu u snazi Duha Svetoga. Taj plan izvršava po čitavome svijetu. I za izvršenje toga plana spasenja, koji nije od

dan, želi Katolička crkva pridobiti i sve druge kršćanske zajednice, pa i pravoslavnu. Zato je želja, a ne plan Katoličke crkve da uništi pravoslavlje, nego da ga podigne, ne izvana pomoću Katoličke crkve, već da se samo podigne iznutra iz vlastitih snaga i Božje snage i da se obnovi. Da Pravoslavna crkva isto tako aktivno sudjeluje u ostvarenju spasenjskoga plana u današnjem vremenu i prostorima u kojima djeluje. To je plan Katoličke crkve. Sve drugo je bolesna fantazija o nekim, ne znam kakvim političkim planovima Katoličke crkve.

● **Na početku našeg razgovora spomenuli ste težak položaj katolika i njihove crkve. Ulazeći u nadbiskupsku rezidenciju, primjetih na vratima natpis "Mrzim katolike". Recite nešto o tim neugodnostima vjernika, svećenika, pa i Vas osobno.**

Nema neugodnosti od strane vlasti. Jedino imamo probleme u Šapcu, gdje je jedna izbjeglička obitelj ušla u župnikov stan i ometa bogoslužje u crkvi, a vlast ne čini ništa. Mislim da i nema mogućnosti, jer ovdje vlada prilična anarhija i sigurni su oni koji imaju oružje, pa se protiv takvih ni milicija ne odlučuje bilo što poduzeti. I sa SPC-om održavamo kontakte i tu nema problema. Ono što je problem jest neprijateljska atmosfera, koja se stvara optuživanjem Katoličke crkve i Vatikana pa i Svetog Oca da su krivi za sve što se ovdje događa. Tko god je mogao otišao je. U sedam godina koliko sam ovdje otišao je tri četvrtine katolika iz naše nadbiskupije. Ima prijatni telefonom, bacaju fekalije i unose u crkvu. Na to smo navikli. Ne pripisujem to srpskome narodu, već su to posla huligana koji su pod utjecajem masmedija.

● **Bili ste optuženi da pokrštavate Srbe?**

Bivši poslanik Milan Paroški optužio me da sam pokatoličio sedam tisuća pravoslavaca kako bi došli do svojih vikendica u Dalmaciji. Kad su novinari došli da se interesiraju kod mene nakon te izjave, rekoh im da nemam vremena za izjave, jer upravo s Paroškim pokrštavam sedam milijuna pravoslavaca i šaljem ih u Vatikan!

● **Zatražili ste od Svetog Oca da vas oslobodi nadbiskupske dužnosti u Beogradu, ali ste dobili odgovor s molbom da "pričekate dok se situacija smiri i sredi".**

Zatražio sam da se pošalje drugi biskup Hrvat, osobito zbog

brige za budućnost nadbiskupije i metropolije. Ovdje je većina vjernika Hrvata, a od Subotice do Kotora samo je jedan biskup Hrvat. Dobio sam odgovor da pričekam bolja vremena. Nadam se da će ove godine umrijeti i otići - umjesto u svoju domovinu, u nebesku domovinu.

● **Otkud toliki pesimizam?**

To nije pesimizam! To je kršćanski optimizam. Smrt za mene nije zlo, nego najveća radost. Ja se nadam da će tamo biti bolje. Svaki čovjek se nada boljem.

● **I nedavno i sada kada mi rekoste o odlasku u nebesku domovinu ja sam shvatio o čemu je riječ, ali nisam htio o tome...**

Javlja se očiti znaci raka, pa se nadam da neću dugo. To nije strah, to je nada.

Papin je posjet milost za Srbiju

● **Ovdje se govori o dolasku Pape, ali se uz to javlja niz špekulacija. Jedna je vezana uz to da nakon glasova iz Vatikana o većoj pomoći narodu u SR Jugoslaviji, skidanju sankcija i neslaganja s bombardiranjem, ovdješnji procjenitelji odnosa među crkvama i državama govore o "promjeni stava Vatikana" i tome da na taj način "Papa želi vizirati pasoš za Jugoslaviju"?**

Nema nikakve promjene u politici Vatikana. Vatikanska politika uvijek je išla za mirnim rješavanjem, ako je to moguće. Sigurno, te javne izjave mogle bi sada biti neki preduvjet za to da se ovdje ipak primi Papa. Ja sam za to da Papa dođe. To bi bilo dobro ne samo za katolike nego i za pravoslavnu crkvu i srpski narod, samo nisam za to da se na neki način "usiljuje" taj posjet. Kao da bi bila posebna, milost da Srbija i SPC dadu "zeleno svjetlo" za Papinu posjetu! Ja mislim da je Papin posjet za Srbiju milost. I zato tu milost ne treba uvjetovati.

● **Među očekivanjima ovdje ne mogu se mimoići i ona koja su se nerijetko ponavljala o tome da Papa prizna navodnu krivicu Katoličke crkve za genocid nad srpskim narodom. Sada se ti stavovi nešto "omekšavaju"?**

Sada se čuju malo umjereniji tonovi. Nedavno je metropolit Jovan na televiziji govorio kako se od Pape očekuje da dade sud o događajima na ovim prostorima

za vrijeme drugoga svjetskog rata, pa i sada. Naime, ono što ja ovdje osjećam uvijek kao jednu zabunu zbog čega nije moglo doći ni prije do toga pomirenja, barem na crkvenoj strani, između Katoličke crkve u Hrvatskoj i SPC-a, odnosi se na to da je poslije rata komunistička vlast sve zločine ustaša pripisivala Katoličkoj crkvi. Za to je bio kriv Papa, pa nadbiskup Štepinac i cjelokupna Katolička crkva. Te komunističke laži ovdje i danas uzimaju kao istinu. Sjećam se jednog razgovora na "Studiju B" u kojemu sam sudjelovao. Emisija je išla uživo, bilo je pitanja i ja sam ponovio tu konstataciju o komunističkoj laži o Katoličkoj crkvi i rekao da je istina upravo suprotna, ne poričući pritom plan ustaškoga genocida nad srpskim narodom u Hrvatskoj. Rekao sam da genocid i pored puno žrtava nisu uspjeli izvršiti u potpunosti baš zbog zasluga Katoličke crkve i naročito nadbiskupa Štepinca, koji se tome suprotstavio. Najzanimljivije je bilo reagiranje jedne žene koja reče kako je "svojim očima vidjela kada je nadbiskup Štepinac klao nevinu srpsku djecu". Ja sam odgovorio kako joj potpuno vjerujem da je vidjela svojim očima, jer pored ovdješnje propagande čovjek može svašta snivati.

● **Spominje se i posjet Pape Jasenovcu?**

Tamo je sporni teritorij i to onemogućava svaku pomisao o posjetu Jasenovcu. Principijelno, mislim, iako ne mogu govoriti u Papino ime, da ne bi imao ništa protiv da otiđe tamo i da se pokloni svim žrtvama. Da se pokloni ne samo žrtvama Jasenovca, već žrtvama na svim jugoslavenskim

prostorima. Svim žrtvama bilo koje strane, jer svaki je čovjek vrijedan poštovanja, a osobito nevine žrtve koje su bile na svim stranama. Da se tu pomoli i uputi poziv da se zločini više nikada na ovim prostorijama ne ponove. Da bi se to ostvarilo, potrebno je naše vlastito obraćanje svih ljudi jer ja vidim sve više ovdje da bez duhovnoga prepoređa ljudi ovoga prostora neće biti mira. To nije pitanje jednoga dana, već dužega vremenskoga perioda. Baš tu bi morale imati naše vjerske zajednice - Pravoslavna i Katolička crkva - jednu vrlo važnu ulogu u procesu duhovnoga preobražaja. Posebno bi to bilo uspješno ako bi obje crkve surađivale i napravile zajednički plan. Samo, za sada ne vidim realnih mogućnosti za to.

Nuncij odlazi kad je nepoželjan

● **Na kraju, a još uvijek na terenu špekulacija oko dolaska Pape u Srbiju, prokomentirajte i takve glasove koji ovdje govore o tome da bi to značilo i priznavanje SRJ od strane Vatikana?**

Apostolska Stolica nije opozvala svoga nuncija. To nije njezin običaj. On odlazi iz neke zemlje samo ako mu kažu da više nije poželjan. Jasno da ta pravna situacija oko priznavanja i nepriznavanja nije sređena. Kako idu ti razgovori, jer su važni kod jednog takvog posjeta i te protokolarne formalnosti, ja ne znam ništa. Nepotrebno je o tome razgovarati prije nego se zna hoće li posjet biti moguć ili neće.

Preuzeto iz: NEDJELJNE DALMIČKE

Smještaj prognanika unosi nemir

Na temelju generalnog ugovora između Norveškog savjeta za izbjeglice, UNHCR-a i općine Tuzla adaptirani će se ustupljene obiteljske kuće za smještaj raseljenih osoba na vremenski period od 2,5 godine. Općina će potpisati ugovor sa kućevlasnikom za reguliranje broja raseljenih osoba koje će ostati u kući i vremenski period ugovora (2,5 godine). Vlasnici nekih objekata u naselju Breze ustupili su svoje nedovršene kuće, posebice Pero Lovrić, koji je ustupio svoj objekat za smještaj 130 osoba. Mještani Breze su nezadovoljni takvim postupkom jer smatraju da ponuđeni objekat ne ispunjava uvjete za smještaj tolikog broja osoba. Nije riješeno pitanje snabdjevanja vodom, odliva otpadnih voda, odvoza smeća i dr. Smještaj 130 osoba u tako mali urbani prostor, koji se nalazi na samoj ulici bez pristupa, bez sporednog puta, bez riješene infrastrukture neminovno će dovesti i do poremećaja međuljudskih odnosa, što sa sobom povlači i usloznavanje političkih odnosa u samom naselju. Mještani smatraju da bi smještaj oko 300 raseljenih osoba na tako malom prostoru i neriješenim komunalnim problemima mogao izazvati ekološku katastrofu naselja, te traže zaštitu za svoje obitelji i za osobe koje se namjeravaju useliti u navedeni i druge objekte. Obratili su se Skupštini općine Tuzla i drugim relevantnim tijelima Općine kao i NRC. Posjetili su našu redakciju i u razgovoru istakli da ih se u ovoj reakciji ne shvati krivo. Oni ne prigovaraju nikome, osim ljudima iz svog sela koji žele otići a njima ostaviti probleme i unijeti nemir. Mještani naselja Breze apeliraju na sve koji mogu da riješe njihov problem a i sami će poduzeti sve zakonom dozvoljene mjere, kako bi zaštitili svoja ljudska i građanska prava kao i zdravlje svojih obitelji.

A.Lj.

III. Sabor HDZ BiH

U Mostaru je održan 9. i 10. srpnja 1994. god. III. Sabor Hrvatske demokratske zajednice BiH. U nazočnosti oko 400 delegata - sabornika i oko 200 gostiju u dvodnevnom saborovanju izabrano je novo vodstvo HDZ-a BiH.

Za predsjednika HDZ-a BiH izabran je dosadašnji dopredsjednik gospodin Dario Kordić a za dopredsjednike su izabrana sljedeća gospoda: Ivo Lozančić, Jozo Marić, Božo Raić, Tomislav Obrđalji i Srećko Vučina.

U Središnji odbor HDZ-a BiH izabrano je 45 članova. Iz Tuzle je izabran gospodin Ivica Marinović.

U Nadzorni odbor HDZ-a BiH izabran je iz Tuzle gospodin Pejo Banović, koji je ujedno i predsjednik Odbora.

Od gostiju na Saboru zapaženi su bili: Gojko Šušak, ministar obrane R Hrvatske, veleposlanik R Hrvatske u BiH, dr. Zdravko Sančević, dr. Ivić Pašalić, generali HVO-a Ante Roso i Milivoj Petković a od Bošnjaka - Muslimana dr. Ejup Ganić, koji je od Stranke demokratske akcije donio kratku i jasnu poruku.

"Kad god vi Hrvati učinite jedan korak u pozitivnom pravcu, mi Bošnjaci - Muslimani učinimo dva koraka."

Treba napomenuti da je dr. Ganić na Saboru primljen korektno i pozdravljen aplauzom.

Na III. saboru HDZ-a BiH usvojena je Programska deklaracija koju u cijelosti donosimo u našim novinama, a sam tijek Sabora bio je obilježen konstruktivnim radom i pod sloganom koji zaista odgovara politici i programu HDZ-a BiH a to je:

ZA SVOJE NA SVOME!

Politika prašine

Stvari nam stoje ni dobro ni loše, stoga je naš odgovor ni da ni ne. Ovakvo diskutira srpska strana glede prijedloga kontaktne skupine za Bosnu.

Mirovni plan kontaktne skupine za BiH, podržan od osmorice najmoćnijih i popraćen ultimativnim obećanjem NATO-a, tražio je od zaraćenih strana naoko jednostavan odgovor - da ili ne.

Kako po ocjeni analitičara plan podjednako daje i uzima ponešto svima, jasno je da predstavlja samo dobro mjerilo zadržanosti dobrotom, te se povuku sa dijela okupiranih teritorija, plan opet daje dobre pozicije da Srbe potom i vojnički porazimo. Naravno ima i onih koji se drže one kraljeve "bolje vracu u ruci nego golub na grani" - što god, samo da prestane rat. Takvi po prirodi stvari ništa ne čine pa i ne igraju bitnu ulogu.

Mnogi računaju uglavnom na dobitak novih bodova, prvo na političkom planu a potom i na bojnopolju. Neki rezonuju: ukoliko Srbi pristanu odnosno pokleknu pod prijetnjama ili se pak zadovolje tek političkim dobitkom, te se povuku sa dijela okupiranih teritorija, plan opet daje dobre pozicije da Srbe potom i vojnički porazimo. Naravno ima i onih koji se drže one kraljeve "bolje vracu u ruci nego golub na grani" - što god, samo da prestane rat. Takvi po prirodi stvari ništa ne čine pa i ne igraju bitnu ulogu.

Srbima je, po ovome planu, ipak najteže. Oni treba da se odreknu stvarnog - dakle 20% teritorija a za nagradu dobijaju tek ono imaginarno, dakle političko uvažavanje kao ravnopravnog čimbenika predviđene zajednice u bh. državi. Oni i suviše cijene sve što su do sada učinili da bi se odrekli čak i najmanjeg djelića a svi koraci unatrag izravno se kose sa svim izgrađenim mitovima: prošlim, sadašnjim i budućim. Smatraju se dovoljno moćnima da gospodare cijelim teritorijem kojeg drže te da zasada nema toga tko bi im to stvarno i osvojio.

Prijetnja ukinućem embarga na uvoz oružja bosanskim Muslimanima i nije tako zabrinjavajuća za bos. Srbe. Jer ako to podržavaju njihovi saveznici Rusi, onda to i nije tako loša stvar. Rusija bi vjerojatno bila zastupljena na svim stranama a prodaji svog arsenala oružja a nije isključena ni nazočnost dijela ruskih vojnika dobrovoljaca, kojih ionako Rusija ima odviše. U tom slučaju Srbi računaju legalno da poraze protivnike samim time što bi međunarodna zajednica ukinula embargo legalno, dakle legalizirajući osvojevo. Jasno je da Srbi smatraju kako mirovnim planom ponajviše gube pa nejasnim i uvjetovanim odgovorom nastoje unijeti novu dozu zbunjenosti i neodlučnosti u redove onih koji ne rade s njima i za njih. Srpski odgovor da ali ne, ima za cilj oslabiti i protivničke pozicije ishitrenim i lakomislenim potezima jer su emocije i želje, protivnika primjetno velike. Srbi nastoje da dokažu kako se ispod kože janjeta zapravo nalazi vuk, opasan za sve, što se odnosi na bosanske Muslimane, i tako znatno neutraliziraju sve realnije prijetnje svjetskih arbitara protiv njih. Osim toga svjetske lijenčine bi opet imale ispriku kako je svatko odgovoran za svoju sudbinu i kako moralna odgovornost, ovoga puta, prelazi samo u dobru volju dok bi svjetski trgovci nesmetano nastavili sklapanje dogovora i ugovore gdje god imaju koristi.

Različite izjave bosanskog predsjednika, ma koliko bile promjenjive i neuhvatljive, imaju zajedničku poruku da i on računa na izvjesnu vojnu, ekonomsku i savezničku silu. Hrvati pak iako nastupaju u koaliciji s Muslimanima imaju puno oprezniji nastup, vjerojatno zato što su se već opekli, kroz povijest, u takvim prilikama.

Sigurno je da naglih promjena neće biti jer čarobni štapić za ovaj region ne postoji. Od toga koliko će tko precijeniti i procijeniti svoje, odnosno protivničke snage, ovisit će žestina i tempo razvika događaja (u biti to je daljnja uspostava balansa nakon prvotnog disbalansa). Nedvojbeno je i to da će rat isprobati još neke forme prije nego li nastupi trajni mir. Ipak ostaje da se vidi hoće li i razum štogod poduzeti?

V. T.

Život na veresiju

Nekom rat, nekom brat

U Tuzli malo tko prima plaću za svoj rad, ali ipak neki zgrću hrpe marka, a ne plaćaju gotovo nikakve obveze. Davaoci usluga sve lijepo slažu u osobne kartice, vode nas kao dužnike, a tko će i kada otplatiti kredit (veresiju) ostaje da se vidi

Metar kvadratni stambene površine u Tuzli plaća se samo tri pfeninga, pa ipak postotak naplaćenosti "kirija" iznosi jedva 20 posto. Struju najviše troše oni za koje obaveze treba da snosi država, a ona ne funkcionira. Građanima se struja najviše "naplaćuje" kroz redukcije, odnosno tako što im se ne isporučuje. Dvije sezone imali smo kakvo takvo centralno grijanje, ali od korisnika u domaćinstvima gotovo nije naplaćen ni dinar. Dugovanja su dostigla oko tri milijuna maraka. Voda se troši i rasipa besplatno, a odvoz smeća uglavnom plaćaju humanitarci.

Tuzlaci se uveliko hvale da im funkcionira pravna država, a glede plaćanja komunalnih obveza, i nekih drugih troškova, nje ili nema nikako, ili je ima vrlo malo. Da li su baš svi građani i zaposleni u istoj socijalnoj i ekonomskoj situaciji, pa da svi cijelo vrijeme rata jednako žive na veresiju (kredit). Ili je ovo vrijeme nekom rat, a nekom brat. Do različitih ocjena se dolazi i zato što se starta s nejednakih pozicija. Poznato je da su mnogi morali na prve linije kada je izvršena agresija, i da su svoje radno mjesto po sili zakona ustupili drugom, ili su ga zamijenili "papovkom". Takvim nitko nije smio i mogao uskratiti pravo na nužnu egzistenciju. Riješenja su se morala tražiti u racioniranom snabdjevanju, vojničkom "plaćom" u novcu ili u naturi. Na neku vrstu prve linije morali su i oni koji su prihvatili radnu (ratnu) obvezu. Znači svaki dan su morali ići na posao, bez obzira na granatiranja. No, oni iako su proizveli dosta toga nisu mogli robu prodati drugome i nadoknaditi uloženi trud i rad svojim radnicima. Vrlo nejednako su prolazili zaposleni u pojedinim poduzećima, ovisno jesu li bili u "namjenskoj" ili nekoj drugoj pozadinskoj tvornici. Položaj radnika i njihova "plaća" često su ovisili i od znanja i snalažljivosti njihovih vodećih ljudi u poduzećima. Dosta toga nije se moglo isplatiti kroz klasične platne liste, jer je to vlast strogo ograničila, ali zato su, promućurni i profiterski nastrojeni i verzirani, svojim zaposlenima u naturi davali i ono što im nije trebalo, pa se takvih roba dosta našlo na tržnici, u švercu.

Da nije bilo humanitarne pomoći mnogi bi u ovom ratu odnijeli gaće na štapi. Ali, i u ovoj sferi nekome je rat bio brat, pa su se konvoji debelo pljačkali, robe nestajale, odnosno završavale u prodaji. Humanitarci su ipak spasili najveći broj gladnih usta, i pomogli da narod i prognanici ponovo počnu stajati na svoje noge. Daje rat mnogima dobar brat mogu najbolje potvrditi ratni profiteri, i privatni biznismeni. Valja priznati da se nije svakome jednostavno odlučiti

u rizike, šverc, neizvjesna duga putovanja u konvojima, ali davno je rečeno da bez rizika nema profita. No, svaki profit opet podliježe oporezivanju i izdržavanju onih koji ga kako tako omogućuju i podržavaju. Ako je već tako kako činjenice govore, da li onda, kada je riječ o plaćanju komunalnih obveza i snošenja troškova života, svi Tuzlaci treba da budu u istom socijalnom položaju. Jest da nije lako, i da se nema vremena svim tim složenim administrativnim poslovima baviti, ali komunalne organizacije su dosta svojih radnika poslale na dvogodišnji odmor (čekanje), a mogli su da malo više istražuju i utvrduju tko jest prava ratna sirotinja i kome treba omogućiti život na veresiju, a tko i u ratu ima za razbacivanje, i može obranu i privrednu pomoć. Jer kada se rat završi, i kada se odani borci vrata s prvih linija i vide što ih čeka u njihovim poduzećima, a što kod kuća, može nastati pravi raskol u svođenju računa između pravih boraca za državu BiH, i ratnih profitera svih sfera. Čini nam se da se iz magacina, podruma, seoskih jazbina, bliniranih spavaćih soba i ostava, već počinju izvlačiti robe sumnjivog podrijetla, nešto što se u ratu nije moglo nikako pošteno steći. Drugi će dugo hodati gologuzi i bez sigurnog zalagaja, i još bez radnog mjesta. Počela je tzv. pretvorba društvene u državnu svojinu, i već su se čuli i prvi otvoreni protesti da je to dobar put za pljačku i prisvajanje tuđeg znoja. No, nadajmo se da će brana to vrsti profitera koji su zajašili neke profitabilne pogone, biti sami radnici tih firmi, i još odani borci za državu BiH.

S društvenom (zajedničkom) imovinom u samom gradu, u sferi stambene, komunalne, prijevoznike, trgovačke, građevinske privrede, događaju se svakojake ujdurme. I po toj osnovi netko će iz rata izaći mali gazda, a netko ostati bez mjesta trgovačkog pomoćnika, pisara, smečara. I zamislite, svi ti mali i veliki profiteri, "borci" iz pozadine, svi su jednako živjeli na veresiju tijekom ovog rata. I tko zna dokle će živjeti. Koliko je onih koji su opljačkali napuštene stanove, ogolili ih do kože, koji su se skrivali čak iza uniforme i "odgovorne" ratne radne obveze, a zagrabili su pogolemo komad iz ratnog plijena. Vidite li koliko trgovačkih radnji već imaju neki profiteri, a ne plaćaju kiriju od samo tri pfeninga, grabe i ne plaćaju kilovate struje, ne nadoknađuju zakupnine, ne plaćaju centralno grijanje. Svi se kriju iza nemoćne vlasti da ih ukroti, i imaju status socijalno ugroženih.

M. B.

Foto-reportaža

Vareška svakidašnjica

Jedina cesta koja povezuje tuzlanski kraj, i cijeli sjeveroistočni dio Bosne, s ostatkom svijeta vodi preko planine Zvijezde i zloglasnih Milankovića. Par mjeseci poslije normaliziranja saobraćajnih veza s Republikom Hrvatskom cesta, usprkos opsežnim građevinskim radovima, nije nimalo lakša za prometovanje. Beskrajne kolone teških kamiona vraćaju život u naše krajeve ali i odnose mnoge od naših sugrađana širom svijeta. Međutim, ovaj puta, interesirao nas je život u jednoj od značajnijih usputnih postaja - Varešu.

Panorama Vareša

Vareš, mali bosanski gradić, do rata je rijetko bio nazočan u lokalnim tuzlanskim medijima. Tomu je svakako doprinosila i njegova svojevrsna izoliranost od ostalih dijelova BiH, kao i to da nije bio na glavnim prometnim pravcima koji su povezivali Tuzlu s drugim većim urbanim centrima. Kao što

je za naš grad bila vezana tradicija rudarstva i solarstva, tako je i za Vareš uglavnom važio stereotip željezare koja je, istina, predstavljala najznačajniji industrijski pogon u ovome kraju ali sigurno nije bila i jedina koja je osiguravala kruh vrijednim Varešanima.

Utočište izbjeglica

O samom gradu se počinje više pisati poslije nemilih događaja oko Kraljeve Sutjeske, kada su u ovaj gradić od svega 7 - 8 tisuća stanovnika, od čega oko 70% Hrvata, počele masovno pristizati hrvatske izbjeglice. U to vrijeme Vareš je sa stabilnom vlašću, koju je držao HVO, bio sigurna oaza za mnoštvo nesretnika koji su bez ikakvog povoda preko noći ostali bez svojih domova. Mnogima je

Gornji Vareš

Vareš bio samo uzgredna postaja na njihovom križnom putu ali su tu svi našli privremeno utočište i toplu riječ. To je vrijeme kada dolazi do ozbiljnijih sukoba između Armije BiH i HVO-a u Hercegovini a ubrzo potom i u srednjoj Bosni. Tuzlanski kraj preko noći biva odsječen od opskrbenih centara u Hrvatskoj a zima udružena s glađu postaje ozbiljan problem za čitav slobodni dio sjeveroistočne Bosne. Vareš tada ponovno postaje metom pozornosti zainteresiranih medija jer se u njemu, usprkos svemu, mogu pronaći sve deficitarne robe za čije podrijetlo se nije mnogo zapitkivalo. I tako,

dizana velika prašina dok su svi uredno slagali hrpe maraka izvučene od izgladnjelog stanovništva. Međutim, kada je novac počeo opasno da utječe na razboritost određenih pojedinaca, prije svega iz redova lokalnog HVO-a kao i onih koji nisu mogli dobiti svoj dio švercerskog kolača, došlo je do katastrofe. Suluda politika popraćena s nekoliko groznih zločina učinila je svoje, te je oko devedeset posto Hrvata preko noći se našlo u izbjeglištvu. Četnici su spremno odigrali ulogu spasitelja hrvatskih izbjeglica, vješto koristeći tuđu glupost i nesreću za vlastite medijske ciljeve. Bilo kako bilo,

Vareš bez Varešana

Vareš od malog, beznačajnog gradića, stjecajem ratnih okolnosti, postaje značajnim trgovačkim središtem. Sve velike gazde s tuzlanskih tržnica hitaju put Vareša i dovoze hranu ne libeći se zaračunati ekstra kamate i profit. Iako se i tada vrlo dobro znalo da većina robe potječe sa srpske strane oko toga nije

Vareš je opustio a u njega su, poslije nestrpljivih "osloboditelja", koji se ni pred kamerama nisu libili da pokažu svoje pljačkaške sklonosti, uselili neki drugi nesretnici, također protjerani sa svojih vjekovnih ognjišta. Pored njih u Vareš su sišli i oni koji nisu imali nikakvog razloga da napuste svoja sela ali im je život u gradu

Stara crkva sv. Mihovila, 14.st.

Unutrašnjost Župne crkve sv. Mihovila

bio mnogo privlačniji nego vlastita svakidašnjica.

Vareš bez Varešana

Danas, u Varešu je ostalo oko 1.000 Hrvata i nekoliko tisuća Muslimana, koji su se uglavnom uselili u stanove. Vlast je, naravno, preuzelo ratno predsjedništvo Vareša koje se mnogo ranije, u obližnjim brdima, pripremlilo za taj posao. Aktualna gradonačelnica nije baš mnogo omiljena ni među vlastitim narodom a tomu je jedan od uzroka i zabrana točenja i prodaje alkohola. Iako je nekada u ovom malom gradiću bilo bezbroj kafića i kavana, pa je to prije rata znalo predstavljati i određeni problem jer su se narkomanija i alkoholizam ubrzano širili, danas u Varešu ne radi ni jedan. Ta činjenica osobito smeta Sarajlijama koji danas najvećim dijelom drže crte obližnjih bojišta. U mnogobrojnim prodavaonicama, koje niču kao gljive poslije kiše, također se ne

mogu vidjeti alkoholna pića ali to ne znači da se ne mogu ni kupiti. Ispod tezgi se može sve pronaći pa čak i taj proskribirani "prehrambeni" artikl. Da se ne bi stekao

Fra Mijo Mrljić, gvardijan

dojam kako se zalažemo za alkoholizam želimo samo konstatirati

da se nijedan porok nije suzbio krutim represijama pa tako neće ni ovaj. Što se tiče pozitivnih stvari koje se mogu pripisati trenutnim vlastima možemo navesti kako pojedini industrijski kapaciteti (drvni, tekstilni...) počinju raditi dok su rudnik i željezara uglavnom izvan pogona, izuzev manjih dijelova namjenske proizvodnje. Struje je doskora bilo bez ikakvih ograničenja a nedavno su i u Varešu počele restrikcije. Vode, i to hladne i dobre, uvijek ima. Hrvati su uredno prijavljeni u lokalni Caritas i redovito primaju pomoć. Crkva je za vrijeme kratkotrajnih vojnih

operacija bila pod neprekidnom zaštitom nordijskog bataljuna UNPROFOR-a, i u njoj su mnogi Varešani privremeno našli sklonište. Trenutno se u Varešu nalaze unproforci iz Pakistana a njihove novčane ponude za otkup lokalnih djevojaka preporučavaju se u gradu kao dobra šala. Ipak na licima ljudi nema mnogo osmijeha. Još uvijek je primjetna izvjesna doza iščekivanja što će se dalje dogoditi. Iako među pravim Varešanima vlada uvjerenje kako će se svi vratiti na svoja ognjišta mi nismo bili baš uvjereni u takav slijed događaja. Oni pojedinci koji se vraćaju imaju velikih problema oko useljavanja u vlastite stanove, što je gotovo nemoguće, dok je s obiteljskim kućama situacija nešto povoljnija. Kao što smo rekli stanovi su

"Bobovac". Svojevremeno je brojala oko 800 bojovnika a izmještanjem pučanstva iz grada i brigada se je povukla u obližnje selo Daštansko. Njihov položaj je krajnje nezavidan jer se nalaze između četnika i Armije BiH. Za sada nema većih sukoba ni sa jednom stranom ali je broj ljudstva, prema pričanju upućenih, prepolovljen. Mnogi su otišli u Kiseljak a jedan manji broj se predao Armiji BiH u Vareš, gdje su, poslije kraćeg boravka u zatvoru, pušteni kućama ali sa papirima ratnih zarobljenika. Odnedavno, onima koji bi također željeli da se predaju to se onemogućava. Ne znamo točno iz kojih razloga ali je zbog takve odluke stvorena bizarna situacija da se pojedinci, koji se krišom vrata u Vareš, hvataju i izručuju HVO-u. Da u svemu nije toliko osobnih tragedija situacija bi donekle bila i smiješna jer rodbina iz Vareša redovito odlazi u posjetu vojnicima HVO-a a i oni nerijetko silaze do obližnjeg punkta Armije BiH. To ipak unosi izvjesan optimizam u daljnji slijed događaja na ovom području ali i zorno pokazuje kako je čitav sukob na ovim prostorima bio isprovociran i smiješan u tuđim kuhinjama. Nekoliko vojnih uspjeha Armije BiH nad četnicima donekle su smanjili tenzije u gradu ali ti uspjesi ipak nisu toliko da bi Varešani mogli bezbrižno spavati. Činjenica je, da je Vareš u ovoj situaciji izuzetno značajno strateško mjesto za čitavu sjeveroistočnu Bosnu i da će četnici uvijek imati vojnih pretenzija da presijeku ovaj put. Zbog toga i ne treba čuditi velika koncentracija vojske na ovom području i donekle usporeno normaliziranje sveukupne situacije jer je ulog - prevelik.

Ipak, nadamo se da će i Vareš, kao i drugi slični gradići širom Federacije BiH, povratiti svoje stanovnike i izboriti mjesto koje zaslužuje u budućoj državi.

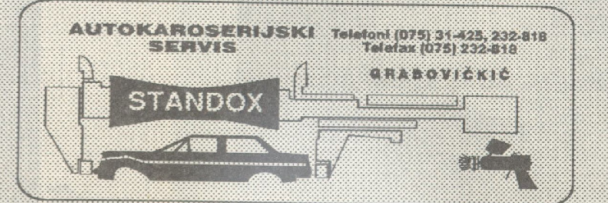
Zvonimir Sučić
foto Robert Andrejaš

Župna crkva sv. Mihovila

Bojovnici HVO-a na čekanju
Drugi veliki problem vareških Hrvata je brigada HVO-a

P.P. AUTOKAROSERIJSKI SERVIS
grabovičkić
75000 TUZLA • Crno Blato br.121

Vlč. Bartol, fra Martin i vlč. Šimo

"Napretkov" zbor

Naša tradicija

Naša mladost

Mirnodopski ugođaj

Uži krug natjecateljki

Zasviraj i za pojas zadjeni

Prepuna crkva

Blagdan rimokatoličke župe u Tuzli

foto: FRANJO BURDA

PETROVO

Župljani rimokatoličke župe u Tuzli svetkovali su 29. lipnja svoj blagdan. Crkva je bila puna vjernika koji su došli da zajedno sa svojim župnikom i svećenicima našeg kraja proslave blagdan svetog Petra i Pavla, zaštitnika župe. Svečanu svetu misu je služio fra Martin Antunović, a koncelebrirali su vlč. Šimo Janjić i vlč. Bartol Lukić. Zbor župne crkve je pratio svetu misu, kao uvijek do sada, na visokoj umjetničkoj razini. Propovijedao je fra Martin Antunović.

Poslije misnog slavlja Društvo HRVATSKI DOM je priredilo u crkvenom prostoru veselicu na kojoj je nastupila folkorna skupina iz Husina, ženski pjevački zbor pod ravnanjem profesora Čestmira Dušeka i solisticom Ivanom Ivaković, te tamburaški orkestar HKD "Napredak" pod ravnanjem Jakoba Križana sa solisticom Kačom Matanović. Voditeljica je bila gospođa Zorica Slišković.

Posebno zanimljiva točka programa bio je izbor najljepše narodne muške i ženske nošnje. Prikazano je preko 50 ženskih i velik broj muških nošnji iz Husina, Ljepunice, Križana, Lipnice, Dragunje i Šićkog Broda. Izabrane su i nagradene po tri narodne nošnje, koje su nosili: Ljuba Tokić, Ljepunice, Dragica Marković, Husino, Vesna Nišandžić, Dragunja, Zdenko Kovačević, Ilija Ilčević i Mijo Kerošević, svi iz Husina. Husino i Ljepunice, nagradeni su za najbolju organizaciju.

Priredbu su oduševljeno pratili učesnici predašnjeg misnog slavlja i istaknuti gosti: general Hazim Šadić, komandant 11. korpusa Armije BiH, njegov pomoćnik za moral gospodin Dragan Kovačević i mnogi drugi.

Ova priredba je održana u organizaciji Društva HRVATSKI DOM sa nakanom da se održava svake godine i da postane tradicionalna. Sve je bilo spontano i lijepo, a uvjereni smo, da će ubuduće biti još bolje i sveobuhvatnije. Naš župnik-gvardijan fra Petar Matanović, se zahvalio svima na sudjelovanju poželjevši da slijedeći blagdan naše župe dočekamo u miru. Nazočni su čestitali fra Petru inendan i poželjeli mu dobro zdravlje i dug život, na dobrobit svih župljana.

Ivana

Iščekivanje natjecateljki

Gosti iz 2. korpusa

Vlč. Bartol, fra Martin i vlč. Šimo

"Napretkov" zbor

Naša tradicija

PETROVO

Naša mladost

Mirnodopski ugo

Blagdan rimo župe u Tuzli

foto: FRANJO BURDA

PETI

Ivana

Iščekivanje natjecateljki

Župljani rimo
Crkva je bila
svećenicima r
župe. Svećani
su vlč. Šimo Ja
kao uvijek do s
Antunović.

Poslije misne
prostoru vese
pjevački zbor p
Ivakočić, te t
Križana sa so
Sliškočić.

Posebno zar
ženske nošnje.
Husina, Ljepu
i nagrađene p
Dragica Ma
Kovačević, L
Ljepunice, nag

Priredbu su
taknuti gosti:
njegov pomoćn

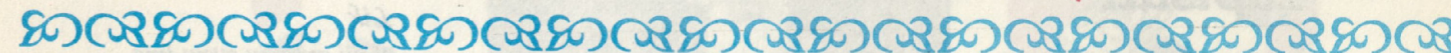
Ova priredbu
nakanom da se
spontano i lije
Naš župnik gov
ju poželjevi d
čestitali fra P
dobrobit svih ž

Tuzla, 8. lipnja '94.g.
Broj 1

Glas hrvatske mladosti

KNJIŽEVNI PODLISTAK LITERARNE SEKCIJE HKD "NAPREDAK"

Zlo koje vidite, ne možete ukloniti nikakvom razdraženošću, nego samo onim osjećajem ljubavi prema svim ljudima, koje uvijek živi u vama i koje će odmah oživjeti čim prestanete da ga zaglušujete.

Tolstoj

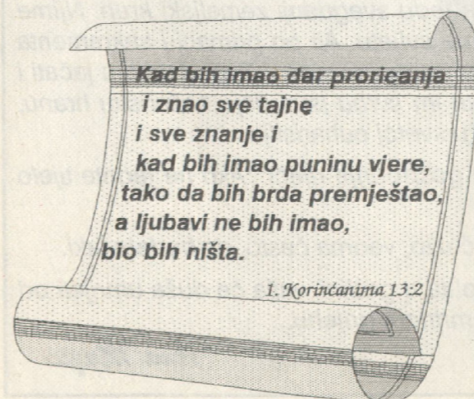

Ljubav

Ako postoji odlika ili vrлина, kojoj Božja riječ, Biblija, daje prednost, onda je to ljubav.

Mnogi kažu da je ljubav emocija koja se nepozvana budi u našem srcu, ali ne zaboravimo, ljubav ima veze s umom tj. s voljom čovjeka. Ona se može izgrađivati. Zar vam se nikada nije desilo da vam netko bude nesimpatičan na prvi pogled ali da ga vremenom zavolite. Ljubav znači osvajanje, pobjedu i dostignuće. Nitko nikad nije prirodno volio svoje neprijatelje i voljeti svoje neprijatelje predstavlja pobjedu svih naših prirodnih emocija. To je ona vrsta ljubavi o kojoj vam danas govorimo.

U izvornom grčkom jeziku Svetog pisma ova riječ se označava kao "AGAPE" - ljubav utemeljena na načelu, za koju se može reći da je sinonim za nesebičnost.

Kad bih imao dar proricanja
i znao sve tajne
i sve znanje i
kad bih imao puninu vjere,
tako da bih brda premještao,
a ljubavi ne bih imao,
bio bih ništa.

1. Korinćanima 13:2

Agape je u stvari snaga koja omogućava ljubiti ono što se ne može ljubiti, ljubiti ljude koji nam se ne dopadaju. To je odlika po kojoj se pravi kršćani prepoznaju. Ljubav prema svima bez obzira na vjeru i naciju, rasu, politička opredjeljenja i dr.

Apostol Pavao je stavio isti naglasak na ljubav u 13. poglavlju 1. Korinćanima. Nakon naglašavanja da je ljubav najvažnije potrebno svojstvo, zaključio je govoreći: "A sad ostaje vjera, nada, ljubav, ovo troje, ali je ljubav najveća među njima". Isus je s pravom rekao da će ljubav biti prepoznatljivo obilježje njegovih sljedbenika.

Danko Pranjić

Zlato

Ako je život rijeka što teče, ljubav je zlato nataloženo. Ona ga u svom koritu njiše a zlato, raste. I što ga dalje u sebi nosi sve zlatnija je.

Ja već prevalih tri nizine daleko za mnom izvor šumi, a ušće ne znam gdje se krije. A kad gledam na svoje dno u šjunku sija zlato čisto. I onda visokog klasja ljeta zlato je moje raskošnije.

Vesna Parun

Sjeme ljubavi

Plutam vodama snova,
nemirima misli i želja,
skriven iza ljusture tijela,
brojim poraze i pobjede,
tijelo smišlja laži,
pleše zanosnim ritmom svijeta,
vuče me u zaborav.

Eho glasa još bruji,
taj krik nisam ja,
tišina zvijezda odzvanja u meni,
slika bez ukrasa,
s kojom se stapam
sve više nalazeći sebe
u svjetlosti božanskog.

Pustiću zrak pomirenja,
odstraniću korov uznemirenja
zasjati kao čovjek,
Ljubav će skinuti zastavu
s mog umornog čela.

Danko PRANJIĆ

Odgovorna urednica
Danijela BOŽIĆ

Redakcija:
Ivana KOVAČEVIĆ
Ivana BORO
Danko PRANJIĆ

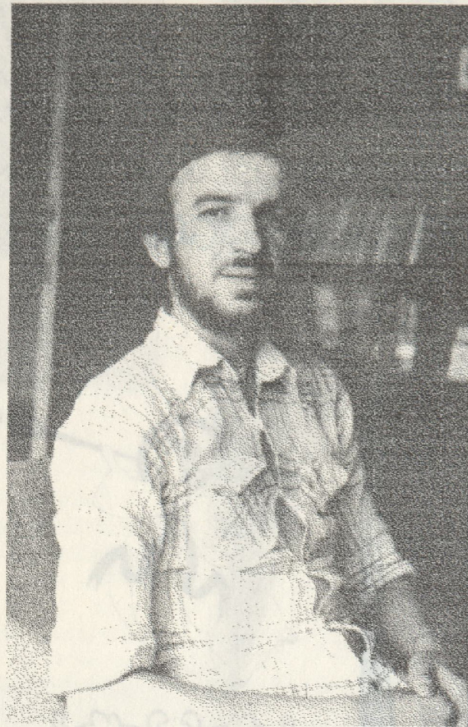
Tehnička priprema:
Hrvatski Glasnik

Predstavljamo vam: **Mladen Tokić,**
pjesnik

Doživjeti, osjetiti, zapisati

Rođen je 12. lipnja 1953. godine u Maglaju, živi i radi od 1961. godine u Tuzli. Pisanjem poezije bavi se već 20 godina. S potpunim pravom možemo ga opisati kao tananu pjesničku dušu. Njegova poezija kazuje koliko je sposoban da osjeti najdublje tajne života, sreće i ljubavi.

Družeći se sa ovakvim poetom uspjeto ćemo da na tren zaboravimo naše boli, i osjetimo ono za čime naše srce uporno traga. U svijet trešanja, snova, lijepih gospođa i ciganskih lutanja Mladen Tokić je unio cijelo svoje biće a nama omogućio da osjetimo ljepotu ovog života. Stoga čast mi je pružiti vam priliku da pročitate ove stihove.

Mladen Tokić

Sve su bile samo trešnje

Vidao sam te
U prozorima velikih gradova
Na crvenim zastavama, na barikadama,
Na krilima sniježnih planina
Na obali rijeke ustreptalu
U odsjaju jezera jedinstvenu
Nevidljivu - pohotnu začaranu
I sve su bile trešnje

Vidao sam te
Prkosnu - zamišljenu - stvarnu
Sad, kada je odveć života prošlo
Kada ništa ne primjećujemo
Kada više ništa ne spoznajemo
U nama na nebu daleko
Među zvjezdama osluškujemo
Našu vlastitu snagu - misao
Na brzinu naslikane želje
Snijeg miniran - rastočen na platnu

Vidao sam te
Na suncu nasmijan - obnaženu
U ogledalu izvajanu - plastičnu
I sve su bile trešnje
Nebo - planine - rijeke - jezera,
Jutra zanosna - dan i noć
Od svega što je ostalo
Sve su bile samo trešnje

Kamene breze

Nju željeti
Promatrati breze
Lik
Koji putanju svoju ima
Od zore
Do svjetlosti lampe
Noći neprospavane
Zore nepokošene

Breze
Odlazeće mladosti
Nju vidjeti
Gledati je vijekovima
Moje breze od kamena

Kažite joj
Gdje je šapat
Gdje su tišine
Gdje su violine
Gdje su Cigani
Trag sam im izgubio
Breze moje od kamena

Prva pričest u župi Šikara

U nedjelju 19. 6. 1994. godine u crkvi sv. Franje u Šikari sakrament Prve svete pričesti je primilo devedeset prvopričesnika. Devedeset novih duša slavi Isusa, raduje se njemu i prima ga u svoja prsa. Još jedan veliki razlog da se ova zajednica raduje.

Crkva je bila puna svijeta. Svi su pjevali i slušali Božju riječ koja je upućena njima.

Svetu misu je služio tra Miroslav Mandić. On je u svojoj propovijedi upućenoj najprije prvopričesnicima rekao da ih Isus danas na poseban način voli. To znači da su oni danas za korak bliže Crkvi, za korak bliže njemu, Isusu Kristu. Raduju se njemu i obećaju da će se truditi da ga svojim dobrim djelima zadrže u sebi. Da on nikad ne izađe iz njihovog srca. Kroz Crkvu odjekuje pjesma "Danas smo sretni". Da, danas smo sretni jer je Isus došao k nama. Došao je prije svega ovoj djeci pred Oltarom da im pokaže koliko ih voli. Za njih je dao svoje tijelo i prolio svoju krv. A oni mu u znak zahvalnosti pjevaju - Hvala ti Kriste ti si nam život dao, ti si nam došao.

Tko je pažljivo slušao propovijed mogao je izvući poruku, koju Isus daje ovoj djeci; a on im poručuje da nije dosta da jedu svagdanji zemaljski kruh. Njime hrane svoje tijelo da ostanu živi na ovome svijetu. Ali po primanju sakramenta krštenja oni su počeli živjeti i za nebo; za to imaju i vječni život. Trebaju jačati i hraniti i taj nadnaravni duhovni život. U tu im svrhu Isus daje božansku hranu, samoga sebe pod prilikama kruha i vina, u svetoj euharistiji.

Crkva nas opominje: poslušajte dobro gospodnje riječi: "Ako ne jedete tijelo moje, nećete imati života u sebi."

Blagujte dakle tijelo Isusovo, jedite ga često, veoma često, da budete jaki.

Ako nećete da ga blagujete niti jedan puta u godini, vaša će duša umrijeti od gladi: izgubit će božanski život, bit će u smrtnom grijehu.

Ana Mazić

***

Nekad davno
kad si bio dječak,
da li su kao oblak bili tvoji snovi?
Da li u tebi kada prošlost zajeca
il zaškripe okovi?
Znaj
U životu svejedno je
da li si kralj ili sluga
jer sve je laž
Jedino što je truda vrijedno
jeste Ljubav!
I čuj djecu kako se smiju
Gledaj igru i slutnju
na cesti iza tuge
Vrijeme je ploda kada lješnjaci zriju
Tihi dječake
kad ruka zadržiti i noga zakleca
gdje ću biti?
Pitam se:
Da li u tebi kada prošlost zajeca
ili zaškripe okovi?

Danijela Božić

Osjetit ćeš

Dotakni usnom kapi kiše
i osjetit ćeš
More i Rosu
Sve rijeke svijeta, Krv
i osjetit ćeš
moje Suze

Dotakni dlanom vreli pupoljak
i osjetit ćeš
Sunce i Snagu
sav Život što bolan vrije, Smrt
i osjetit ćeš
moje Srce

Dotakni dahom uzdah vjetra
i osjetit ćeš
Očaj i Strast
svu Sreću i svu Tugu svijeta, Bol
i osjetit ćeš
moju Ljubav.

Dijana Branković

***

Znam što te plaši
Ruža, cvjeta opet
I ovoga ljeta
Bježiš od njenog tamnocrvenog
Mirisa
Bojiš se njenih latica
Njenog trnja
Bježiš, bježiš uzalud.
Ona sve jače miriše, miriše.

Ivana Boro

Nasmiješi se

Zatvori oči i sanjaj
ljubav zlatnog maslačka
udafni dahom pomiluj
srebrnih zvijezda sjaj.
Nasmiješi se, kaži volim
i bit ćeš zauvijek znaj
svoj početak, svoj san
i svoj kraj.

Dijana Branković

O kako je ljubav veličanstvena
i koliko sam ja ništavan
Halil Džubran

Štovanje Marije u hrvatskom narodu

Nikada nisam mnogo razmišljala o Mariji kao ni o vjeri uopće. Kada sam bila mala, baka mi je pričala o Mariji, Isusu, svecima i anđelima. Ali tada je to za mene bila obična priča za laku noć. Marija mi je bila kao neko biće iz bajke - lijepa i dobra.

I sada kada sam odrasla i češće idem u crkvu, Marija je za mene kao mitsko biće, ideal žene i majke. Vjerojatno je tako nestvarna zbog toga što živimo u nesavršenom svijetu, svijetu sa mnogo zlih ljudi. A tu je ona Marija koja bi svima nama trebala biti primjer. Na sreću sve je više onih koji slijede njen primjer i kreću napokon pravim putem. Vjerojatno zbog odgoja i okoline u kojoj su ranije živjeli ljudi nisu mnogo razmišljali o vjeri. Možda zbog toga što smo imali suviše lagan život.

Bog je među tolikim ljudima izabrao Mariju za majku našeg gospodina i oslobodio je istočnog grijeha. Samim tim je zaslužila naše povjerenje jer Bog joj nikad ne bi odredio tu zadaću da nije bila čistog srca. Zbog toga a i zbog patnje kroz koju je ona prošla kada je njen sin onako sramno izrugivan. Zbog svega toga hrvatski narod oduvijek poštuje i poštovat će Mariju kao nešto više i bolje, nešto posebno.

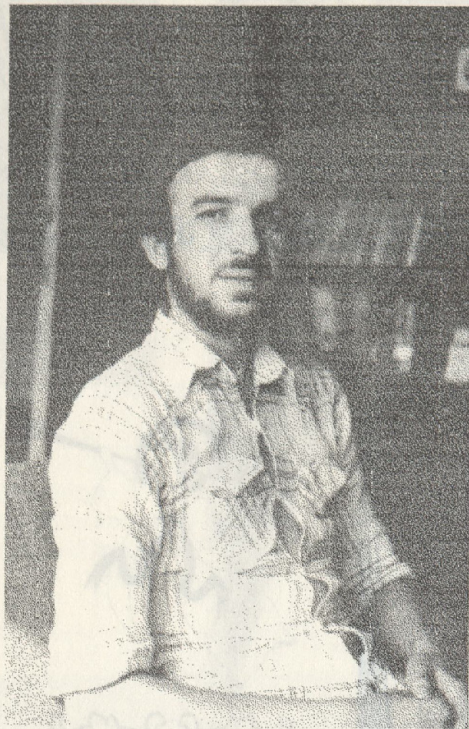
Uic Tanja

Predstavljamo vam: Mladen Tokić,
pjesnik

Doživjeti, osjetiti, zapisati

Rođen je 12. lipnja 1953. godine u Maglaju, živi i radi od 1961. godine u Tuzli. Pisanjem poezije bavi se već 20 godina. S potpunim pravom možemo ga opisati kao tananu pjesničku dušu. Njegova poezija kazuje koliko je sposoban da osjeti najdublje tajne života, sreće i ljubavi.

Družeći se sa ovakvim poetom uspjeli ćemo da na tren zaboravimo naše boli, i osjetimo ono za čime naše srce uporno traga. U svijet trešanja, snova, lijepih gospođa i ciganskih lutanja Mladen Tokić je unio cijelo svoje biće a nama omogućio da osjetimo ljepotu ovog života. Stoga čast mi je pružiti vam priliku da pročitate ove stihove.

Mladen Tokić

Sve su bile samo trešnje

Vidao sam te

U prozorima velikih gradova
Na crvenim zastavama, na barikadama,
Na krilima sniježnih planina
Na obali rijeke ustreptalu
U odsjaju jezera jedinstvenu
Nevidljivu - pohotnu začaranu
I sve su bile trešnje

Vidao sam te

Prkosnu - zamišljenu - stvarnu
Sad, kada je odveć života prošlo
Kada ništa ne primjećujemo
Kada više ništa ne spoznajemo
U nama na nebu daleko
Među zvjezdama osluškujemo
Našu vlastitu snagu - misao
Na brzinu naslikane želje
Snijeg miniran - rastočen na platnu

Vidao sam te

Na suncu nasmijan - obnaženu
U ogledalu izvajanu - plastičnu
I sve su bile trešnje
Nebo - planine - rijeke - jezera,
Jutra zanosna - dan i noć
Od svega što je ostalo
Sve su bile samo trešnje

Kamene breze

Nju željeti
Promatrati breze
Lik
Koji putanju svoju ima
Od zore
Do svjetlosti lampe
Noći neprospavane
Zore nepokosene

Breze
Odlazeće mladosti
Nju vidjeti
Gledati je vijekovima
Moje breze od kamena

Kažite joj
Gdje je šapat
Gdje su tišine
Gdje su violine
Gdje su Cigani
Trag sam im izgubio
Breze moje od kamena

Prva pričest u župi Šikara

U nedjelju 19. 6. 1994. godine u crkvi sv. Franje u Šikari sakrament Prve svete pričesti je primilo devedeset prvopričesnika. Devedeset novih duša slavi Isusa, raduje se njemu i prima ga u svoja prsa. Još jedan veliki razlog da se ova zajednica raduje.

Crkva je bila puna svijeta. Svi su pjevali i slušali Božju riječ koja je upućena njima.

Svetu misu je služio fra Miroslav Mandić. On je u svojoj propovijedi upućenij najprije prvopričesnicima rekao da ih Isus danas na poseban način voli. To znači da su oni danas za korak bliže Crkvi, za korak bliže njemu, Isusu Kristu. Raduju se njemu i obećaju da će se truditi da ga svojim dobrim djelima zadrže u sebi. Da on nikad ne izađe iz njihovog srca. Kroz Crkvu odjekuje pjesma "Danas smo sretni". Da, danas smo sretni jer je Isus došao k nama. Došao je prije svega ovoj djeci pred Oltarom da im pokaže koliko ih voli. Za njih je dao svoje tijelo i prolio svoju krv. A oni mu u znak zahvalnosti pjevaju - Hvala ti Kriste ti si nam život dao, ti si nam došao.

Tko je pažljivo slušao propovijed mogao je izvući poruku, koju Isus daje ovoj djeci, a on im poručuje da nije dosta da jedu svagdanji zemaljski kruh. Njime hrane svoje tijelo da ostanu živi na ovome svijetu. Ali po primanju sakramenta krštenja oni su počeli živjeti i za nebo; za to imaju i vječni život. Trebaju jačati i hraniti i taj nadnaravni duhovni život. U tu im svrhu Isus daje božansku hranu, samoga sebe pod prilikama kruha i vina, u svetoj euharistiji.

Crkva nas opominje: poslušajte dobro gospodnje riječi: "Ako ne jedete tijelo moje, nećete imati života u sebi.

Blagujte dakle tijelo Isusovo, jedite ga često, veoma često, da budete jaki.

Ako nećete da ga blagujete niti jedan puta u godini, vaša će duša umrijeti od gladi: izgubit će božanski život, bit će u smrtnom grijehu.

Ana Majić

Regionalni odbor Tuzla
Tel. 239-477
za inozemstvo:
Tel/fax + 387 75 881 391

hrvatska
demokratska
zajednica

croatian
democratic
union

Bosne i Hercegovine

III SABOR

- » Polazeći od činjenice da je Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine glavna politička snaga, legalni i legitimni zastupnik političke volje hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini;
- » Oslanjajući se na svoju vodeću ulogu u organiziranju i uspješnom vođenju obrambenoga rata protiv velikosrpske i ekstremističko-muslimanske agresije, osjećajući se odgovornom za dogotovljenje svoga nacionalnog programa;
- » Svjesna svoje povijesne zadaće i odgovornosti za sudbinu hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini i za ostvarenje strateških interesa hrvatskoga naroda;
- » Slijedeći politički kontinuitet u realizaciji programskih zasada Hrvatske demokratske zajednice kao cjeline;
- » Afirmirajući i dograđujući načela Političke povelje Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine od 24. listopada 1992. godine;
- » Cijeneći ukupna postignuća Hrvatske Zajednice Herceg-Bosne, Hrvatskoga vijeća obrane i Hrvatske Republike Herceg-Bosne kao ključne čimbenike pregovaračke i ukupne pozicije hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, čvrsto opredijeljena za očuvanje i jačanje iz njih proizišlih institucija vlasti do konačnoga rješenja;
- » Uvažavajući unutarnju i vanjskopolitičku stvarnost i stajališta međunarodne zajednice o principima rješavanja krize na tlu bivše Jugoslavije, opredijeljena za provedbu washingtonskih sporazuma o Federaciji BiH i njezinoj konfederaciji s Republikom Hrvatskom;
- » Djelatno se zalažući za očuvanje i jačanje političkoga jedinstva hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, koje je preduvjet opstojnosti, obrane i zaštite njegovih prava;

III. sabor Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine donosi:

PROGRAMSKU DEKLARACIJU

I

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine narodna je stranka koja okuplja sve slojeve hrvatskoga naroda i drugih građana i koja svoj program temelji na načelima kršćanske demokracije. Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine u seestrinskom je suodnosu s Hrvatskom demokratskom zajednicom kao planetarnom političkom organizacijom hrvatskoga naroda.

II

Temeljni ciljevi i zadaće Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine utvrđeni su Programskim zasadima i ciljevima Hrvatske demokratske zajednice, usvojenim na I. općem saboru Hrvatske demokratske zajednice. Uz temeljne, Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine ima i posebne ciljeve i zadaće u:

1. ostvarivanju prava hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini na samoodređenje i oživot-

vorenje državnosti, samostalnosti i suverenosti u Bosni i Hercegovini, državnoj zajednici konstitutivnih naroda;

2. osiguravanju svih prava pripadnika hrvatskoga naroda na čitavom teritoriju Bosne i Hercegovine, neovisno o unutarnjem uređenju, kao i primjeni najviših svjetskih standarda u oblasti zaštite ljudskih prava i političkih sloboda;

3. stvaranju uvjeta za zaustavljanje iseljavanja Hrvata iz Bosne i Hercegovine, povratak prognanih i raseljenih pripadnika hrvatskoga naroda i razvijanju svestrane suradnje s hrvatskim iseljeništvom;

4. trajnoj skrbi za očuvanje i promicanje nacionalnih, političkih, kulturnih, vjerskih i inih prava, te očuvanju, obnovi i zaštiti kulturne i povijesne baštine hrvatskoga naroda na čitavom prostoru Bosne i Hercegovine.

III

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine ostaje dosljedna svom mirotvorstvu i nastavit će s naporima za okončanje rata i iznalaženje pravednoga i trajnog mira u Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj, odnosno na cjelokupnome prostoru bivše Jugoslavije.

IV

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine je za bezuvjetnu primjenu ratnoga i humanitarnog prava, osudu ratnoga zločina, neovisno o počinitelju, te slobodan prolaz i dostavu humanitarne pomoći svima kojima je potrebna.

V

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine ostaje trajno privržena uspostavi i punom djelovanju demokratskoga sustava, pri čemu će se djelatno zalagati za:

- a) višestranačku parlamentarnu demokraciju s trodiobom vlasti na zakonodavanu, izvršnu i sudsku,
- b) vladavinu prava, jednakost pred zakonom, osobnu, imovinsku i pravnu sigurnost svih građana,
- c) slobodno tržište, privatnu inicijativu, pravičan porezni sustav i socijalnu državu,
- d) zaštitu ljudskih i manjinskih prava, vjerske slobode i slobodu medija,
- e) razvoj kulture, zdravoga športa i rekreacije,
- f) borbu protiv svih oblika kriminala i narkomanije.

VI

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine iskazuje štovanje svim žrtvama obrambenoga domovinskog rata i uložit će sav svoj napor radi osiguranja primjerene skrbi za obitelji poginulih hrvatskih branitelja, invalide i ranjenike, kako u rješavanju statusnih i materijalnih prava, tako i u gajenju takva od-

nosa spram obitelji poginulih, invalida i ranjenika, koji će biti izraz poštovanja veličine njihove žrtve i poticati domoljublje kod mladih naraštaja.

Briga za djecu poginulih, njihovo školovanje i pravilan odgoj trajna je i najčasnija dužnost Hrvatske demokratske zajednice i svakog njezina člana.

VII

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine, u nastojanju stvaranja zdravoga društva, posebnu pozornost će posvetiti temeljnoj zajednici društva - obitelji, kao i duhovnoj, moralnoj i demografskoj obnovi hrvatskoga naroda, radi čega će poticati i podpirati mjere:

- obrane prava na život,
- zaštite majki, roditeljstva i obitelji,
- vodenja aktivne pronatalitetne politike, izgradnje i jačanja položaja ustanova za pomoć majci i obitelji,
- beneficiranog statusa majki s više djece, primjeren dječji doplatak i stipendiranje darovite djece,
- odgovarajućega društvenog statusa institucija duhovnoga i moralnog odgoja,
- uspostave i dogradnje novog sustava školstva,
- njegovanja čestitosti i domoljublja.

VIII

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine drži neotuđivim pravom svih građana povratak na njihova ognjišta. U tom pravcu zauzimat će se za osiguranje potrebite materijalne pomoći u obnovi porušenih domova i gospodarstava, povrat imovine ili davanje obeštećenja, kad povrat nije moguć.

IX

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine cijeni kako je od iznimne važnosti brzo i učinkovito oživljavanje gospodarstva, osobito na slobodnim prostorima. U tu svrhu, ustrajno će raditi na izradi i realizaciji osmišljenih programa gospodarske obnove, zauzimati se za legalnu i javnu pretvorbu vlasništva, postupno zapošljavanje, poboljšanje općih uvjeta života, te trajnu i sustavnu skrb za sve socijalno ugrožene slojeve pučanstva, osobito za skrb prognanika i izbjeglica. Obnova i razvoj temeljit će se na načelu solidarnosti, a prednost u rješavanju imat će područja koja su najviše stradala u ratu.

Predsjednik

Mostar, 10. srpnja 1994. godine
Hrvatske demokratske zajednice
Bosne i Hercegovine

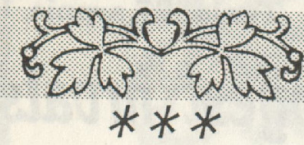

hrvatska   croatian
 demokratska   democratic
 zajednica   union
 Bosne i Hercegovine

III. SABOR PROGRAMSKA DEKLARACIJA

Mostar, srpnja 1994.

Tuzla, 27 srpnja 1994.

Nekad davno
 kad si bio dječak,
 da li su kao oblak bili tvoji snovi?
 Da li u tebi kada prošlost zajeca
 il zaškripe okovi?
 Znaj
 U životu svejedno je
 da li si kralj ili sluga
 jer sve je laž
 Jedino što je truda vrijedno
 jeste Ljubav!
 I čuj djecu kako se smiju
 Gledaj igru i slutnju
 na cesti iza tuge
 Vrijeme je ploda kada lješnjaci zriju
 Tih dječake
 kad ruka zadrhti i noga zakleca
 gdje ću biti?
 Pitam se:
 Da li u tebi kada prošlost zajeca
 ili zaškripe okovi?

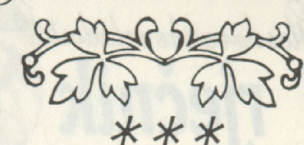
Danijela BOŽIĆ

Osjetit ćeš

Dotakni usnom kapi kiše
 i osjetit ćeš
 More i Rosu
 Sve rijeke svijeta, Krv
 i osjetit ćeš
 moje Suze
 Dotakni dlanom vrelu pupoljak
 i osjetit ćeš
 Sunce i Snagu
 sav Život što bolan vrije, Smrt
 i osjetit ćeš
 moje Srce
 Dotakni dahom uzdah vjetra
 i osjetit ćeš
 Očaj i Strast
 svu Sreću i svu Tugu svijeta, Bol
 i osjetit ćeš
 moju ljubav.

Dijana Branković

Glas hrvatske mladosti

Znam što te plaši
 Ruža, cvjeta opet
 I ovoga ljeta
 Bježiš od njenog tamocrvenog
 Mirisa
 Bojiš se njenih latica
 Njenog trnja
 Bježiš, bježiš uzalud.
 Ona sve jače miriše, miriše.

Ivana Boro

Nasmiješi se

Zatvori oči i sanjaj
 ljubav zlatnog maslačka
 udahni dahom pomiluj
 srebrnih zvijezda sjaj.
 Nasmiješi se, kaži volim
 i bit ćeš zauvijek znaj
 svoj početak, svoj san
 i svoj kraj.

Dijana Branković

O kako je ljubav veličanstvena
 i koliko sam ja ništavan
 Halil Džubran

Štovanje Marije u hrvatskom narodu

Nikada nisam mnogo razmišljala o Mariji kao ni o vjeri uopće. Kada sam bila mala, baka mi je pričala o Mariji, Isusu, svecima i anđelima. Ali tada je to za mene bila obična priča za laku noć. Marija mi je bila kao neko biće iz bajke - lijepa i dobra.

I sada kada sam odrasla i češće idem u crkvu, Marija je za mene kao mitsko biće, ideal žene i majke. Vjerojatno je tako nestvarna zbog toga što živimo u nesavršenom svijetu, svijetu sa mnogo zlih ljudi. A tu je ona Marija koja bi svima nama trebala biti primjer. Na sreću sve je više onih koji slijede njen primjer i kreću napokon pravim putem. Vjerojatno zbog odgoja i okoline u kojoj su ranije živjeli ljudi nisu mnogo razmišljali o vjeri. Možda zbog toga što smo imali suviše lagan život.

Bog je među tolikim ljudima izabrao Mariju za majku našeg gospodina i oslobodio je istočnog grijeha. Samim tim je zaslužila naše povjerenje jer Bog joj nikad ne bi odredio tu zadaću da nije bila čistog srca. Zbog toga a i zbog patnje kroz koju je ona prošla kada je njen sin onako sramno izrugivan. Zbog svega toga hrvatski narod oduvijek poštuje i poštovat će Mariju kao nešto više i bolje, nešto posebno.

Mić Tanja

Glas hrvatske mladosti

Obogatite svoj rječnik

ALMANAH je povremena, redovito godišnja, publikacija u kojoj se nalaze književni prilozi, rasprave, podaci iz različitih struka i za različite prigode. Ima mnogo vrsta almanaha: zabavnih, književnih, ideoloških i almanaha općega informativnog značaja. Vrijednost almanaha je vrlo nejednaka. Dok se almanah razvio do svog današnjeg oblika, prošao je kroz nekoliko razdoblja. Postanak almanaha neki traže već u starom vijeku. Od izuma štampe almanasi su se mijenjali i po izgledu i sadržaju. Almanasi kod Hrvata pojavljuju se kasno, prvi od njih je Ilirski almanah, što ga je 1823 izdao u Karlovcu Đuro Šporer pod pseudonimom Juro Matić. To je književni almanah, čedan po vrijednosti. Sadržava, uz manje priloge, dvije pjesme staroga dalmatinskog pjesnika Ivana Ivaniševića, upotpunjene i proširene od Šporera i francisku pripovjest Almanzai. Ponekad je književni almanah označio nastup skupine književnika i omladine, ponekad je mao posve ideološko obilježje. Takvi su almanasi katoličke omladine. Almanasi koji kasnije nadolaze izraz su novih struja u političkom i kulturnom životu Hrvatske. Ti almanasi, za razliku od prijašnjih, imaju istaknuto hrvatsko obilježje i javljaju se kao manifestacija hrvatske akademske omladine. Spomenut ćemo neke od naziva almanaha: "Velebit" zabavnik hrvatske akademske omladine, "Hrvatski dom", "Almanah hrvatske bogoslovne mladeži", "Narodna misao" itd... Kao što vidimo, ponajviše je omladina odabirala oblik almanaha, da obilježi svoj nastup.

Preporučujemo za ljetnu lekturu

HONORÉ DE BALZAC - LA PEAU DE CHAGRIN (ŠAGRINSKA KOŽA)

VICTOR HUGO O BALZACU:

"Jedan od prvih među najvećim, jedan od najviših među najboljim."

Honoré de Balzac, rodio se u gradu Turu 20. svibnja 1799. U vječitom je nesporazumu s majkom, koja nije uspjela da uspostavi prirodan i prisan kontakt s njim. Nikada joj to nije oprostio. "Majku nikad nisam imao" - reći će kasnije. Godine 1816. upisuje studij prava u Parizu, ali nakon tri godine ga napušta da bi se posvetio pisanju. Godina 1830. je godina njegovih prvih velikih uspjeha. Jednog dana, 1833. Balzac je rekao svojim prijateljima: "Pozdravite me, jer ja, u ovom trenutku prosto - naprosto postajem genije!" Odmah zatim izložio im je svoju zamisao da sve svoje romane, i bivše i buduće, poveže u jedinstveno djelo: Ljudsku komediju. U kolovozu 1850. umire u svojoj pedeset drugoj godini.

Balzac je "Šagrinsku kožu" započeo krajem 1830, a već u kolovozu 1831. roman je bio u pariškim knjižarama. To je djelo barokne ljepote, jarkih boja i snažnih osjećanja, djelo koje će Balzaca učiniti slavnim. Ona nije bez mana, ali se čita u jednom dahu zahvaljujući jedinstvu radnje i snažnoj unutarnjoj tenziji. "Šagrinska koža" predstavlja amajliju koja se smanjuje u srazmjeri sa željama njenog vlasnika. Čitav zaplet romana je u borbi glavnog junaka Rafaela de Valentena, da onemogući smanjivanje kože divljeg magarca, čiji nestanak znači kraj njegovog života. Tragična protivrječnost njegove sudbine je u tome što mu nesreća znači život, a sreća ga vodi u smrt. Tajanstvene riječi, utisnute na koži divljeg magarca, bile su ovako raspoređene:

Ako me imaš, sve ćeš imati.

Ali meni će pripadati tvoj život. Bog

je tako fitio. Poželi nešto i želje

će ti se ispuniti. Ali udesi

svoje želje prema svom životu

On je tu. Pri svakoj

želji, ja ću se skratiti

kao tvoji dani.

Hoćeš li me?

Uzmi. Bog

će te uslišiti.

Amen!

NA KOJI NAČIN SE RAFAEL BORIO PROTIV MRAČNIH SILA?

Saznat ćete ako pročitate roman "Šagrinska koža".

Tuzla, 27 srpnja 1994.

Povijest hrvatske književnosti

Kada su Hrvati, zauzimajući svoju današnju postojbinu, doprli do vinograda i maslinika na Jadranu, našli su se na starom kulturnom tlu. Ta činjenica imat će odlučujući uticaj na njihov duhovni život.

Počeci hrvatske pismenosti usko su povezani sa potrebama crkve i svećenstva. Neku predodžbu o najstarijim crkvenim knjigama dobivamo iz katoličkih misala, kao što su Kijevski i Bečki listići. Često se kaže da su Kijevski i Bečki listovi srodni fragmenti. Benediktinac P. K. Mohlberg uočio je slične motive i bliskost po sadržaju. Još u najstarije doba, osim čisto liturgijskih knjiga, postojale su i knjige namjenjene pojedinačnom čitanju. Primjer je glagoljski zbornik Glagolita Clozianus. Sačuvavši crkveno-slavenski jezik kao liturgijski jezik u crkvi, Hrvati kao katolici, s obzirom na jezik, našli su se u specifičnoj situaciji. Unutar latinske Katoličke crkve činili su posebnu jezičku oazu. Takva situacija uvjetovana je položajem Hrvata na razmeđu Istoka i Zapada, što za posljedicu ima, da su se hrvatski glagoljaši morali sami brinuti za crkvene knjige. Osim već pomenutih liturgijskih sačuvani su i homiletski spisi kao što su Govor Ivana Zlatoustog na Blagovijest (13 st.) Usjekovanje Ivana Krstitelja (14 st.) i Govor o sujetnom životu (15 st.). Također, značajna grana stare pismenosti bili su apokrifi koji su nastali kao baština cirilo-metodske misije.

nastavit će se...

REKLI SU:

Dijete je malo, a sadrži u sebi čovjeka; mozak je mali, a skriva misao; oko je samo točka, a obuhvata prostranstva.

Alexsandar Dumas Fils

Sve rijeke teku u more; pa ipak more nije puno; na mjesto odakle potiču, rijeke se opet vraćaju.

Duhovnik 1:7

Trebalo bi se ponositi bolom - svaki bol nas podsjeća na naš visoki položaj.

Uži krug natjecateljki

atoličke

Zasviraj i za pojas zadjeni

Prepuna crkva

Gosti iz 2. korpusa

atoličke župe u Tuzli svetkovali su 29. lipnja svoj blagdan. Na vjernika koji su došli da zajedno sa svojim župnikom i krajem proslave blagdan svetog Petra i Pavla, zaštitnika tu misu je služio fra Martin Antunović, a koncelebrirali su vlč. Bartol Lukić. Zbor župne crkve je pratio svetu misu, na visokoj umjetničkoj razini. Propovijedao je fra Martin

slavlja Društvo HRVATSKI DOM je priredilo u crkvenom na kojoj je nastupila folklorna skupina iz Husina, ženski ravnatelj profesor Čestmira Dušeka i solisticom Ivanom uraški orkestar HKD "Napredak" pod ravnateljstvom Jakoba dom Kačom Matanović. Voditeljica je bila gospođa Zorica

iva točka programa bio je izbor najljepše narodne muške i Kazano je preko 50 ženskih i velik broj muških nošnji iz Križana, Lipnice, Dragunje i Šićkog Broda. Izabrane su narodne nošnje, koje su nosili: Ljuba Tokić, Ljepunice, Vić, Husino, Vesna Nišanžić, Dragunja, Zdenko Iličković i Mijo Kerošević, svi iz Husina. Husino i ni su za najbolju organizaciju.

svetlino pratili učesnici predašnjeg misnog slavlja i is- eral Hazim Šadić, komandant 11. korpusa Armije BiH, a moral gospodin Dragan Kovačević i mnogi drugi.

držana u organizaciji Društva HRVATSKI DOM sa žava svake godine i da postane tradicionalna. Sve je bilo uzjereni smo, da će ubuduće biti još bolje i sveobuhvatnije. an fra Petar Matanović, se zahvalio svima na sudjelovan- ijedeći blagdan naše župe dočekamo u miru. Nazočni su imendan i poželjeli mu dobro zdravlje i dug život, na ana.

Projekti svetišta

Obnova Marije Bistrice

U burnoj povijesti koja traje već 660 godina svijetlu točku činit će tekuća ulaganja, koja će u više faza iznositi ukupno deset milijuna maraka. Ovogodišnje jeseni se očekuje dolazak i Svetog Oca Pape

Uz Međugorje Hrvati imaju svoj puno stariji Lourdes - Mariju Bisticu. Ovo nacionalno svetište upravo je zahvatio zamah obnove, izgradnje i dotjerivanja, kako sakralnog objekta, tako i samog mjesta. Na to, smatraju u Bistrici, obvezuje dnevna posjeta od pet do trideset tisuća hodočasnika u danima hodočašća.

Burna je, inače, prošlost ovog svetišta. Bistrica se prvi put spominje 1334. godine kao sjelo župne crkve sv. Petra i Pavla. No, "čaćenje Majke Božje" počinje tek od subote 16. srpnja 1684. godine kada je tadašnji bistrički župnik Petar Molitoris pronašao čudotvorni kip Bogorodice s Djetetom, koji je zbog najezde Turaka bio zadržan u zidu župne crkve u Bistrici. Ondašnji lik Gospe s Djetetom nije bio crn kao što je danas, što je posljedica požara 1880. godine kada je izgorjelo gotovo cijelo svetište, a vatra je poštedjela samo glavni oltar i čudotvorni Gospin lik. Crkva je, potom, ubrzo obnovljena.

Bistrička hodočašća razmahala su se tek 1935. godine u vrijeme nadbiskupa Bauera, a 1940. proširuje se i uređuje veliki prostorišni prostor oko svetišta. Na brijegu nasuprot svetišta podiže se Kalvarija, a narednih godina i postaje križnog puta. Najveći uspon Marija Bistrica doživljava na Veliku Gospu 1971. godine kada se ovdje proslavila završna euharistijska svečanost Međunarodnog mariološkog i marijanskog kongresa. Tada su biskupi 3. prosinca 1971. proglasili Mariju Bisticu hrvatskim nacionalnim svetištem.

Ovdje tradicionalno hodočaste zagrebački vjernici (dolazeći pješke preko Sljemena zajedno sa svećenicima i zagrebačkim nadbiskupom), ali i iz drugih biskupija, na primjer, dakovačke ili subotičke. Prije ovog rata kroz Mariju Bisticu godišnje je prolazilo oko 800.000 hodočasnika.

U Bistrici je u tijeku "prva faza" obnove koja obuhvaća crkvu i dio

oko nje, a u tijeku je priprema dokumentacije za cjelovitu obnovu i svetišta i samog mjesta. Predviđa se i gradnja nove crkve, pa i autobusnog kolodvora, niza parkirališta za automobile, a središte Marije Bistrice bi bilo pretvoreno u pješačku zonu. Za sve to bit će potrebno oko deset milijuna maraka, a u prvoj fazi deseti dio te sume. Do sada su sa 54 tvrtke potpisani ugovori o sponzorstvu i donatorstvu u iznosu većem od 600.000 DEM. Očekuje se i znatan prinos od hrvatske dijaspore na čiji su zahtjev tiskane zahvalnice u apoenima od 20, 50 i 100 dolara.

Društvo za obnovu i razvitak Hrvatskoga nacionalnog svetišta u Mariji Bistrici pod saborskim je

Marija Bistrica

patronatom i predsjedava mu saborski zastupnik Želimir Hitrec. Značajan podsticaj sveukupnoj aktivnosti u Bistrici očekuju od posjete Svetog Oca Pape, a ona se očekuje najesen. Bit će to, kako reče marijobistrički župnik Lovro Cindori, "izuzetan povijesni događaj koji bi nam stvarno donio

mного blagoslova, a vjerujemo i mnogo mira". On, inače, privodi kraju i pisanje knjige o Mariji Bistrici, koja će skorim publiciranjem biti još jedan prinos ukupnom bogatstvu toga hrvatskog nacionalnog svetišta.

A. UZUNOVIĆ

Uz blagdan sv. Ilije Proroka

Zaštitnik Bosne

Po katoličkom crkvenom kalendaru 20. srpnja pada svetkovina sv. Ilije Proroka. Prorok Ilija (grčki Elias) živio je u vrijeme trojice izraelskih kraljeva: Ahaba, Ahasje i Jorama. Prema Starom Zavjetu i povijesnim podacima antičkih naroda Istoka, Ahaba je vladao oko 877-854. godine prije Krista. Naslijedio je svoga oca Omrija koji je osnovao grad Samariju buduću prijestolnicu Izraela. Židovi su u to vrijeme imali i drugo kraljevstvo koje se zvalo Judeja. U životu naroda čije su zemlje tada gravitirale istočnom Mediteranu vladale su neprestane smutnje, izazvane vjerskim i dinastičkim borbama, težnjama za proširenjem granica i velikim osvajanjima iz Egipta i Asura.

U vrijeme u kome je djelovao prorok Ilija u zemlji izraelskoj veoma je bilo rašireno proročko zvanje od koga je živjelo na stotine ljudi kao i u nekim susjednim zemljama. Svi ti proroci bili su u neku ruku stranački opredjeljeni i borili su se za ideale stranke kojoj su pripadali. Utjecali su i na veće državne odluke, kao što su izbori vladara,

vođenje ratova itd. Sam prorok Ilija mnogo je utjecao na razvoj društvenog života u Izraelu. Sve uvjete je za to imao jer je vjerovao u jednoga Boga - Jahvea. Ilija je bio ustrajan, neustrašiv, žučljiv i svirep u borbi za postizanje svojih ciljeva, radi čega je bio veoma proganjen. Kao nemiran duh prošao je svu primorsku zemlju istočnog Mediterana, od Sidona i Damaska do Gaze i Mrtvog mora, pa dalje kroz pustinu sve do Sinaja na Crvenom moru. Rođen je u Tešvitu, a bio je naseljen u planinskom kraju Gileada u Transjordaniji. O Ilijinom djelovanju govori Prva knjiga kraljeva.

Prema Novom zavjetu sv. Ilija se pojavio s Mojsijem u vrijeme Isusovog preobraženja, što znači oko 700 godina poslije svoje smrti, odnosno poslije uznesenja na nebo u vatrenim kolima. Po kršćanskom vjerovanju, Ilija će se pojaviti i uz drugi dolazak Kristov, kao borac protiv Antikrista.

U 18. i 19. stoljeću slikari ga obično prikazuju na slikama Strašnog suda, kako se sv. Ilija

prepire sa Antikristom. Sv. Ilija je u našem narodu vrlo poznat i popularan svetac. On je i "gromovnik", nešto slično kao i Perun kod starih Slavena. Njemu je posvećen znatan broj crkava u Bosni i Hercegovini (Zenica, Kiseljak kod Sarajeva i dr.). Veliki broj lokaliteta nazvan je po nekadašnjim crkvama i kapelama posvećenih sv. Iliji, kao što je Ilinčica po povijesnoj kapeli sv. Ilije na tom lokalitetu. Svetac iz vatrenih kočija je i tradicionalni zaštitnik Bosne i Hercegovine.

Za blagdan sv. Ilije proroka (Ilićdan ili Ilićno), vezana su mnoga narodna vjerovanja ili običaji. Tako se u našem narodu još zadržalo vjerovanje ako zagrimo na Ilićdan, da neće roditi liješnjak. M. Filipović je zabilježio mnoge preislamske ostatke nekih običaja vezanih za Ilićdan (Alidijun). Toga dana izlaze na stalno uobičajena mjesta na teferič. U Arnautovićima kod Visokog održavao se veliki teferič o Ilićdanu. Dalje navodi da i u Sarajevskom polju muslimani na Ilićdan prave teferiče i da je to prava narodna svetkovina gdje se kolju janjci, izlazi na zelen, te se provode svakovrsne narodne igre.

M. Franković

Kutak za vrtlare

Ovogodišnje nevolje poljodjelaca

Gotovo svakodnevno mi se obraćaju čitatelji našeg lista, koji imaju niz problema i nevolja u svojim vrtovima, na njivama ili voćnjacima. Najveći broj tih pitanja se odnose na slijedeće probleme:

- Šta činiti nakon tuče (grada), koja je nedavno zahvatila neka područja našeg kraja?
- Zašto kod rajčice opada cvijet?
- Da li se netko brine za ovogodišnju žetvu pšenice?
- Koje se povrće i na koji način, može sušiti za zimsku potrošnju?
- Zašto je požutio list kod češnjaka?
- Zašto žuti i, već sada, opada list kod višnje?
- Zašto se suše cvjetovi, listovi i grančice kod šljive sorte Stanley? - i niz drugih.

Na sva ova i druga pitanja ja sam, naravno, sa zadovoljstvom neposredno odgovorio svim našim čitateljima. Pošto mi ne dozvoljava prostor ove kolumne da odgovorim na sva ova i druga pitanja, odabrao sam ona koja se odnose na sušenje i opadanje lišća kod šljive i višnje, iz dva razloga:

Prvo što se najveći broj pitanja odnosio na ovu problematiku i drugo što naš list gotovo i da nije tretirao probleme voćarske proizvodnje, a mi smo po ekološkim uvjetima, ipak, voćarski kraj.

1. Palež cvijeta i lista, i sušenje grančica voćaka

Ovu pojavu uočili su svi naši voćari, koji u svojim voćnjacima uzgajaju šljivu sorte Stanley i višnju.

Odmah treba istaći da se ovdje radi o jednoj vrlo opasnoj bolesti, koja pored šljive i višnje napada i ostale voćne vrste. To je ustvari gljivično oboljenje poznatije kao monilija (trulež plodova), koje prouzrokuju određene vrste gljivica iz roda Sclerotinia, od kojih su najpoznatije monilia lexa i monilia fruetigena.

Bolest se razvija neprekidno preko cijele vegetacije izazivajući različita oboljenja ovisno od organa koje napadne. Dolazi do izražaja odmah s proljeća naročito ako je proljeće hladno i kišovito kakav je bio ovogodišnji travanj. Odmah nakon što se otvorio cvijet, on biva napadnut monilijom, kao i čitava cvast, koja posmeđi i osuši se. Kroz peteljke cvijeta bolest prodire u grančice, kada dolazi do brzog sušenja

cijele grančice sa listovima i preostalim cvjetovima. Tada krošnja kod višnje i Stanley-a poprimi izgled kao da je plamenom opaljena. Napadnute voćke donesu malo ili nimalo roda. Na zaraženim grančicama pojavljuje se smolotok koji u stvari predstavlja gumoznu antitoksičnu reakciju karakterističnu za infekcije monelie na kori grana i debila koštičavih voćaka. Najteži oblik zaraze na granama je formiranje rak-rana. Ove rak-rane se formiraju na mjestima gdje je čitava cvast bila zaražena ili na mjestima gdje je ostao prilijepljen truli i suhi prošlogodišnji plod. Na tim mjestima dolazi do promjene boje kore na grani koja često kružno obuhvata granu, pojavljuje se smolotok i grana se suši. Ove rak-rane su izvor novih zaraza.

Bolest napada i plod, gotovo od samog formiranja pa do zriobe. Ukoliko je plod zaražen u ranom stadiju suši se i opada. Ako je plod zaražen u fazi zriobe, mijenja boju u zoni infekcije i na kraju bolest zahvata cijeli plod. Plod truli formirajući od zaraženog mjesta koncentrične bijele krugove. Bolest prodire u meso ploda i pretvara ga u "mumiju" koja ostaje na grani preko čitave zime i predstavlja jedan od glavnih izvora zaraze.

Borba protiv ove bolesti nije nimalo jednostavna ni laka. Često se i pored primjene odgovarajućih mjera, ne postiže potpuna zaštita. Zbog toga je neophodno primijeniti kombinaciju niza mjera borbe protiv ove bolesti. Potrebno je prije svega raditi na eliminiranju žarišta zaraze. Odmah po opadanju lista, a najkasnije prilikom zimske i proljetne rezidbe ukloniti sve preostale, suhe - mumificirane plodove, koje treba spaliti ili zakopati. Ispod voćke obraditi zemljište na dubinu 15 cm, kako bi se mumificirani plodovi zaorali. Koncem srpnja i početkom kolovoza obaviti jednu vrstu "rezidbe", koja se sastoji u sasijecanju oboljelih grana tijekom vegetacije. U ovo vrijeme najbolje se uočavaju suhe grančice koje se uklanjaju i spaljuju, pa se i na taj način smanjuje intenzitet bolesti. Od kemijske zaštite, najznačajnija su tretiranja sredstvima na bazi bakra (bordoška čorba, bakarni kreč,

bakarni oksklorid i sl.). Sa prskanjem bakarnim sredstvima treba početi rano u proljeće, prije kretanja vegetacije, "plavim kupanjem" čitavog stabla. Drugo prskanje bakarnim sredstvima obaviti neposredno prije cvjetanja. Nakon cvjetanja obaviti prskanje organskim preparatima na bazi kaptana, benomila ili ditana. Tretiranjem voćaka tokom vegetacije protiv drugih parazita, djelomično se voćke zaštićuju od manilioza.

2. Pjegovost lista višnje

Ovo je, kod nas, najopasnije oboljenje na višnji i trešnji. Bolest izaziva gljivica *Cylindrosporium padi*. Bolest je poznata pod nazivom "kokomices", prema jednom stadiju u razvitku gljivice (*Cocomyces hiemolis*). Bolest se ispoljava u formi pjega na listu, petelji i plodu početkom lipnja. Karakteristične su pjege na listu purpurne boje veličine 2-3 mm. Uslijed velikog sadržaja taksina, lišće brzo požuti i opada. Otuda se ponegdje ova bolest i naziva "žutilo" lista. Opadanje lista nastaje u punoj vegetaciji, tako da

voćke ogole već u srpnju. Dešava se da 50 - 90% lista opadne prije dozrijevanja ploda. Ovakvo rana defolijacija ima za posljedicu nezdravljenje mladara, koji preko zime lako izmrzavaju, voćka nije u stanju da izdiferencira cvjetni pup, pa izostaje rod u narednoj godini. Voćke se iz godine u godinu iznuruju i na kraju suše i propadaju.

S obzirom da se primarna zaraza ostvaruje rano u proljeće, prskanje treba početi u fazi razvoja lista do 2 cm dužine, a zatim nastaviti prskanje svakih 10 dana, s tim što se posljednje prskanje izvodi odmah neposredno iza berbe. Od svih preparata u našim uvjetima izvanredne rezultate pokazao je **melprex**. Iako neki fitopatolozi preporučuju još i **kaptan (orfocid)** i **Ditan**, naša iskustva sa ovim preparatima nisu sasvim pozitivna. Vrlo efikasna mjera zaštite je obrada zemljišta ispod voćki u jesen, čime se smanjuje infektivni potencijal, jer se opalo lišće, koje je nosilac zaraza prekriva zemljom.

Husnija Omerčehajić

Zanimljivosti iz naših sela

Husinski hram umjetnosti

Obitelj Vlade i Jadranke Marić iz tuzlanskog sela Husino godinama je poznata po originalnim poslovnim idejama - od uzgoja cvijeća do pružanja pogrebničkih usluga. U sjenci i predasima između svih tih poslova supružnici Marić se bavila slikarstvom. Najprije za svoju dušu, a zatim i za nešto širu publiku. Unatoč tome što je slikarica Jadranka Marić, amater u likovnoj umjetnosti brzo se dokazala i pokazala kao vrstan majstor kista i poznavatelj igre broja i crta.

Krajem lipnja ove godine, točnije od 25. lipnja 1994. godine, u svijet likovne, i ne samo likovne umjetnosti, Marići su ušli na nešto veća vrata. Naime, toga dana supružnici Marići su u svom domu na Husinu organizirali Prvu privatnu likovnu koloniju "Marić-Husino '94". Na ovom jednodnevnom susretu likovnih umjetnika i pjesnika iz Tuzle, Lukavca, Husina, Bistarca... pokazalo se i dokazalo da u ovom našem podneblju postoji veliki broj mladih, ali i nešto starijih umjetničkih duša za koje šira javnost malo zna i još manje čuje.

Nakon ove likovne kolonije mnogi sudjelovateli su rekli da bi dom obitelji Marić mogao biti i pravi hram umjetnosti u Husinu. Naime slikari i kipari su Marićima darovali petnaestak radova nastalih tijekom jednodnevnog druženja, pa je u ovoj husinskoj kući uz radove slikarice Jadranke Marić sada prava izložba. Marići će i u narednim ljetima, odnosno svakog 25. lipnja organizirati likovne kolonije u svom domu i dvorištu, a ovih dana, odnosno tijekom ljeta 1994. godine organizirat će još jednu likovnu koloniju ili likovne susrete, a svi radovi koji budu stvoreni toga dana bit će namijenjeni u humanitarne svrhe.

N. I.

Božji smo narod na ovome tlu. Za nama ima dovoljno svjetla a za budućnost bismo željeli otvoreni put...

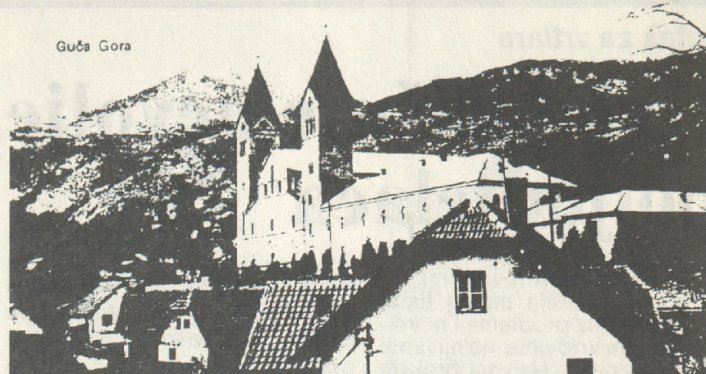
Crkva je svoje putovanje kroz ljudsku povijest započela prije dvadeset stoljeća. Dug je to put. I na tom se putu mnogo toga dogodilo. Smijemo vjerovati i čvrsto se nadati, usprkos svemu što se kroz povijest dogodilo i što se danas događa, da nam je budućnost otvorena. Jer

Vrhbosanska nadbiskupija imala je pred ovaj rat oko 530.000 katolika, 144 župa, oko 184 crkve i 250 kapela.

BANJOLUČKA BISKUPIJA

Banjolučka biskupija je ustanovljena 1881. godine. Pripali su joj neki bivši dijelovi zagrebačke i splitske nadbiskupije, te dijelovi nekadašnje kninske, krbavske i bosanske biskupije.

Biskupija je imala oko 120.000

Katolička crkva u BiH danas

BOG je naša budućnost. Ponosimo se Crkvom koja se duboko ukorijenila među nama. Smijemo se ponositi našim biskupijama i našom metropolijom, našim crkvama i katedralama, našim samostanima, cjelokupnom kulturnom i vjerskim baštinom koju nam je Crkva kroz stoljeća prenijela. No, Crkva smo u prvom redu mi, živi ljudi. MI, OVDJE I DANAS.

U predratnom periodu Hrvati katolici u Bosni i Hercegovini svoje su vjerske potrebe zadovoljavali u organizacijskom okviru četiri biskupije.

NAŠA METROPOLIJA I BISKUPIJE

VRHBOSANSKA METROPOLIJA

Vrhbosanskoj (sarajevskoj) metropoliji pripadaju nadbiskupija Vrhbosna (Sarajevo), te biskupije Banja Luka, Mostar - Duvno - Trebinje. Na čelu vrhbosanske metropolije nalazi se vrhbosanski nadbiskup metropolit.

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Prvi pouzdan spomen bosanske biskupije potječe iz druge polovice XI. stoljeća. U prvoj polovici XIII. stoljeća sagrađena je katedrala i sjedište biskupije u Vrhbosni (kasnije Sarajevo), ali se desetak godina nakon toga bosanski biskup, pod pritiskom patarena, povukao u Đakovo. Kroz četiri stoljeća (XV-XIX) turskog vladanja, za život Katoličke crkve u Bosni osobito su zaslužni hrabri i snalažljivi bosanski franjevci, koji su, zajedno s narodom, izdržali i najteže kušnje. Pred turskim vlastima Katoličku crkvu u Bosni predstavljao je franjevački redovnički starješina. Vrhbosanska nadbiskupija i metropolija ustanovljena je 1881. godine.

katolika, 73 župe, te oko 57 crkava i 73 kapele.

MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANJSKA BISKUPIJA

Mostarsko-duvanjska biskupija ustanovljena je 1881. godine. Duvanjska je biskupija postojala već u VI. stoljeću, i kasnije od XIV. do XVII. stoljeća. Trebinjska je biskupija osnovana početkom XI. stoljeća. Koncem prošlog stoljeća njezinim je stalnim upraviteljem postao mostarski biskup.

Na području ove biskupije bilo je oko 210.000 vjernika katolika, 81 župa, te 112 crkava i 208 kapela.

STRADANJA KATOLIČKE CRKVE U POSLJEDNJIH PEDESET GODINA

Bosna i Hercegovina spada među najteže postradale zemlje za vrijeme drugog svjetskog rata. U BiH nezaštićeno civilno stanovništvo bez razlike vjere i narodnosti prolazi svoju Golgotu pretrpjevši neizrecive patnje, razaranja i krvoprolića. Uništen je velik broj crkvenih objekata, a u teškim poratnim vremenima stradalo je mnogo ljudi; oduzeti su i nacionalizirani mnogi objekti Katoličke crkve, ukinute su sve vjerske škole, zabranjen je rad hrvatskih društava i katolički tisak, itd.

Godine 1945. našao se hrvatski narod u strašnom položaju: stradala je hrvatska vojska suradnjom Istoka i Zapada, velik broj pripadnika hrvatske inteligencije je proglašen ratnim zločincima, znatan broj Hrvata prolazi kroz sudove i logore itd. U takvim okolnostima stradalo je i dosta svećenika. Iz mnoštva dokumenata navodimo, radi ilustracije, samo neke:

Tridesetorica širokobriježkih fratara su mučena i ubijena 1945. godine. Nikom nije suđeno. Ubijeni su kao zločinci, prethodno mučeni i

maltretirani. To su bili nevini ljudi, koji se nisu bavili politikom, ljudi koji su propovijedali, učili, radili u svom pozivu predano i savjesno. Godine 1947. spaljen je samostan i gimnazija na Širokom Brijegu.

Sjemenište i gimnazija u Travniku prestali su s radom u ratu 1944. godine. Zgrade su oduzete i nacionalizirane. U sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija napravljeno je skladište. Isusovci su protjerani.

Časnim sestrama u Tuzli su već 1945. oduzete škole, a 3. srpnja 1949. dat im je rok od 24 sata da se iseile iz samostana i s teritorija Tuzle. Sve im je oduzeto, a morale su napustiti i ekonomiju Josipovac i samostan u Breškama.

STRADANJA U SADAŠNJEM RATU

I u ovom bestijalnom ratu nedužni pripadnici Katoličke crkve prolaze Kalvariju i trpe najteža poniženja, progone i ubojstva. Lišeni su osnovnih ljudskih prava i sloboda, prepušteni su bezakonju, sili, okrutnosti i samovolji progonitelja. Moraju napuštati svoja višestoljetna ognjišta i bježati u sile i ljudskih prava. Mnoge crkve i crkveni objekti su posve ili djelomično razoreni, oskrnavljeni i opljačkani. Materijalna stradanja su ogromna, a kulturni gubici neizmjerni.

Vrhbosanska nadbiskupija je do srpske agresije bila najvitalnija metropolija Hrvata. U ovom ratu nasilno je prognano oko 350.000 katolika, 45,8% crkava je uništeno, a 30% jako oštećeno ili demolirano. Ostala je trećina župa i trećina vjernika, a mnogi od njih su u neprijateljskom okruženju. Vjernici koji su ostali žive ili pod pritiskom ili u velikoj neizvjesnosti.

Mnogo toga je uništeno: imovina, dokumenti, knjige, umjetničko blago je opljačkano ili zapaljeno. Stradali su i mnogi franjevački samostani, da spomenemo samo neke: Plehan, Jajce, Podmilačje, Guča Gora i mnogi, mnogi drugi.

U Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanjskoj biskupiji protjerano je oko 25.000 katolika, a velik dio biskupije je nepristupačan. Srušeno je ili oštećeno preko 40 crkava i crkvenih objekata.

Banjolučkoj biskupiji prijati realna opasnost da na 4/5 njenog teritorija crkveni život bude potpuno uništen, jer je već sada srušeno 50% crkava i drugih sakralnih objekata, dok je 45% crkava i crkvenih objekata teže ili lakše oštećeno, a 3/4 vjernika je izbjeglo ili protjerano i još uvijek se protjeruju. Na tom području nije bilo oružanih sukoba. Od ljeta 1993. godine srpske vlasti intenzivno prisiljavaju hrvatsko pučanstvo na iseljavanje.

Ovaj članak ćemo završiti pozivom našeg nadbiskupa i metropolite vrhbosanske nadbiskupije msgr. Vinka Puljića:

"Posebno pozivam ljude da se ne stide korijena i kolijevke iz koje su nikli. Nemojte prezirati ono što vam je život dao u ovim iskušenjima. Ne dopuštajte da vas etiketiraju i obezvređuju. Budite vjerni našoj pučkoj i zdravoj pobožnosti. Ovdje su grobovi vaših predaka. Gruda je ostala natopljena i blagoslovljena krvlju, znojem i suzama. Gdje god bili, ona će vapiti za vama. Ostanite uspravni i nemojte se prodati ni za kakvo blago ovoga svijeta. Na prostora Bosne i Hercegovine Crkva je jedina sačuvala identitet Hrvata - katolika, hrvatski jezik i kulturu."

Pripremio: J. N.

Feljton: Povijest tuzlanskih Hrvata II

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Dolazak i pokrštavanje Hrvata

Hrvati su južni ogranak velikog slavenskog stabla, kojeg, osim njih, čine: Srbi, Slovenci, Crnogorci, Makedonci i Bugari. Dok su ovdje živjeli Iliri pa Rimljani, njihovi preci su prebivali sjeveroistočno: između Visle, Dnjepra, Nareva i Karpata. Nisu imali jedinstvenu državu, nego su bili pocijepani u razne rodove. U manjim su skupinama provaljivali u tuđe zemlje, ponekad i daleko, nakon čega su se vraćali s plijenom kućama. Velika slavenska zemlja nalazila se i oko ušća Dunava, Antima su je zvali.

Oko 450. godine jedan dio Slavena pokrenuo se prema jugu...

Ovamo su se doseljavali podijeljeni u više plemena. Od njih sedam, koliko ih se smjestilo na zapadu, preotelo je maha pleme Hrvata, dok se na istoku izdiglo srpsko pleme iznad ostalih plemena. Oko njih su se okupila druga plemena i tako su u povijest slavenskog Juga ušli hrvatski i srpski narod.

Došavši u svoju novu domovinu, Hrvati su bili neznabošci, pogani, za kršćanstvo nisu ni čuli, jer se u njihovoj staroj postojbini nije još počelo naviještati Kristovo Evanđelje. Tek su ovdje saznali o toj vjeri od dotadašnjih stanovnika, svojih zarobljenika kršćana, s kojima su lijepo postupali. O Hrvatima je, svojim novim podanicima, obaviješten i car Heraklije kao o ljudima blage i mirne naravi, pa je želio da se što prije pokrsti. Kako je ovaj kraj u vrijeme njihovog dolaska pripadao bivšoj latinskoj mitropoliji u Splitu, car se posredstvom Izacija, svoga namjesnika, eksarha, u Raveni, obratio papi Ivanu IV. s molbom da među Hrvate pošalje vjerovjesnike iz Rima. Papa je 641. otpremio među Hrvate posebno izaslanstvo s opatom Marzinom na čelu. Ta se godina, 641., uzima kao početak pokštavanja Hrvata i njihovih prvih veza sa Svetom Stolicom. Kada je u Splitu obnovljena biskupija i Ivan Ravenjanin izabran njezinim biskupom, oko 780., on je počeo sustavno propovijedati vjeru među Hrvatima. Ne zna se kada su točno pokršteni Južni Slaveni, ali je sigurno daje pokrštavanje dolazilo iz Rima i da je vršeno preko gradova u Primorju odmah nakon njihovog doseljavanja. Hrvati su, po svemu sudeći, kristijanizirani, pokršteni, oko 800. I sjeveroistočna Bosna je najkasnije do te godine ušla u veliku katoličku zajednicu.

Tuzla u Hrvatskoj

Početkom 9. stoljeća naglo je oslabila vlast grčkih, bizantijskih careva, kojima su pripadali i mnogi hrvatski krajevi. Oko 830. slavenski knezovi i župani upravljali su dosta samostalno, ali su cara u Bizantiji ipak priznavali kao naslijeđenog gospodara. Jedan dio Hrvata priznavao je franačko vrhovništvo.

Župa Soli, staroslavensko ime za tuzlanski kraj, je u to doba bila u sastavu Trpimirove Bijele Hrvatske, a koji je vladao oko 845. do 864., i imao svoju prijestolnicu u Klisu. To se zaključuje iz dvije činjenice: kad

je, 855., bugarski knez Boris pošao s vojskom na hrvatskog kneza, Trpimir ga je dočekao i potukao negdje u ovdašnjim planinama. A kada je htio otpremiti poslanike bugarskom knezu, papa je molio hrvatske knezove da otprate poslanike do bugarske granice, koja je tada bila na Drini.

Oko 900. godine, iz Srijema, Mađari su upadali u sjevernu Bosnu, no hrvatski ih je kralj Tomislav uspješno odbijao od granice svoje države, pa, prema tome, i od župe Soli, jer je vladao i njome. Tada su Hrvati prvi put došli u doticaj s narodom koji će ubuduće igrati jednu od ključnih uloga u bosanskim zbivanjima. Oslabila je, naime, iza smrti kralja Tomislava, hrvatska država, pa je raški knez Časlav zavladao

i Bosnom, tako da mu je pripala i solska oblast, čije je glavno mjesto bio grad Soli, sada Tuzla.

Nakon smrti kneza Časlava, koji je poginuo u borbi sa Madarima, oko 960., udario je, 963., hrvatski kralj Krešimir na bosanskog bana i pripojio njegovu državu svojoj, ali je, 986., Bosna potpala pod bugarsku vlast, a 1019. našao se ovaj kraj u bizantijskim rukama, da bi ga 1073. zauzeli Mađari. No, već 1089., Bosnu je potčinio dukljanski ili zetski kralj Bodin. Duklja ili Zeta je sadašnja Crna Gora. Međutim, Bodinova vlast je trajala samo nekoliko godina.

Već u 11. stoljeću župa Soli nalazi se pod vlašću mađarskog kralja, koji će je, s prekidima, posjedovati sve do turskog osvajanja Bosne. Bosanski, srpski i hrvatski vladari i vlastela dobijali su je na upravu od mađarskih kraljeva kao neki osobiti poklon za vjernost i uslugu.

Tako župu Soli najprije dobiva ban Borić, prvi poznati ban Bosne, od mađarsko-hrvatskog kralja i drži je do 1163., čime je ona, makar i labavo, povezana sa ostalom Bosnom.

Župa Soli je u ranom slavenskom dobu bila gusto naseljena, a ime je dobila po prirodnom bogatstvu - soli, kao i najveći grad u njoj, kojeg je, u svom djelu, još 950., bizantijski pisac, filozof i povjesničar car Konstantin VII. Porfirogenet izričito obilježio kao grad, pod rimskim nazivom SALINES - grad soli, a koji je postojao i znatno ranije. Rimljani su, naime, svojevremeno ovdje imali veliko naselje Ad Salinas, solane, a u 9. stoljeću to

je grad i u njemu kršćanska crkva.

U vrijeme bana Borića, župa Soli dijeli i u crkvenom pogledu sudbinu Slavonije i Srijema: pripadala je u doba franačke vladavine akvilejskoj patrijaršiji i kasnije srijemskoj, pečujskoj i, čak, zagrebačkoj biskupiji. U svakom slučaju, ovo je bio hrvatski kraj, sa brojnim pučanstvom.

Gospodari Soli

Sve do 14. stoljeća Bosna se nije ujedinila, nego se sastojala od mnogo župa; nešto kao okružja, okrug, na čelu sa županom, dok je ban, veća čast, bio nad nekoliko župa. Solska župa, kraj između Spreče, Save i Drine, gotovo se uvijek pominje sa usorskom župom, krajem oko Tešnja i Doboja, i često su imale zajedničkog gospodara.

Nakon bana Borića Bizantija ju je 116. ponovno zaposjela, ali ju je držala samo četrnaest godina. Smrću cara Emanuela izgubili su Grci svu vlast u Bosni, te je Kulin ban, 1180-1204., gospodar većeg dijela Bosne, pa i župe Soli, koju mu je dao hrvatsko-mađarski kralj.

Poslije Kulinove smrti, 1225., hrvatsko-mađarski kralj Andrija Soli dariva katoličkom nadbiskupu.

Kralj Bela IV. je, pobijedivši bosanskog bana Mateju Ninoslava, 1254., oduzeo Bosni lensku župu Soli i od nje stvorio posebnu, solsku banovinu (područje Spreče, bosanska Posavina i donje Podrinje), te je, sa usorskom, spojio s mačvanskom banovinom, na čelu je, i Hrvatskom, upravljao u ime kralja hrvatski herceg, vojvoda, koji se također zvao Bela, 1261-1269., a stolovao je nekad u Zagrebu, nekad u Kninu. U ime hercega, vojvode, ovom velikom banovinom je upravljao ban, imenovan od kralja. Sredinom 13. stoljeća to je bio Rastislav Mihajlović, zet kralja Bele IV., inače sin jednog ruskog kneza, a banica je Mađarica Ana-Agnez, kći kralja Bele, koja se nazivala "hercežicom Bosne i Mačve".

Početkom 1282., kako je bio oženjen Katarinom, kćerkom pokojnog kralja Stjepana V., a sestrom tadašnjeg kralja Ljudevita IV., Stefan Dragutin dobija, kao miraz, između ostalog, i Soli, koje se u povelji zovu zemlja "bosanskaja i ugarskaja".

Krajem 1321. srpski vladodršci su Soli dali bosanskom banu.

Soli nisu još dugo vremena smatrane sastavnim dijelom Bosne, politički su bile usko vezane sa Mađarskom.

Samo tri godine kasnije, 1324., Stevan Dečanski je postao gospodar Soli, uz suglasnost mađarskog kralja. No to nije bilo tako, jer već 27. ožujka 1324. nazivaju Dubrovčani u jednom pismu bosanskog bana "vojvodom Usore, Bosne i Soli", a dotad su ga zvali samo banom ili knezom Bosne. Ta ponovna uspostava bosanske vlasti nad ovim područjem provedena je uz pristanak kralja Karla I. Tu je i pismena darovnica kralja Roberta. Soli je, 1324., dobio ban Stjepan II. Kotromanić.

Sigismund je pošao na Bosnu da u cjelosti ovlada njome i u jesen 1411. morao mu je kralj Stjepan Ostaja predati Soli. Mađarski kralj je naredne godine predao Soli slavanskom banu Ivanu Moroviću... Zajedno sa Usorom i Mačvom, Soli su činile jedno obrambeno područje.

(Nastavit će se)

U slijedećem broju: Hrvatsko Podrinje

IN MEMORIAM MIRI NOVOSEL

Negdje u tisuću devetsto osamdesetim, na velikoj konferenciji u počast vrlog hrvatskog fonetičara i doktora, profesora Guberine bilo je toliko radova da su čitani u isto vrijeme u dvije komisije. Slučaj je htio da sam čitao rad na koji sam bio vrlo ponosan, u isto vrijeme kada je Mira čitala svoj rad o tuđicama u hrvatskom, i onom drugom jeziku, u drugoj dvorani. Dva tri glumca Kazališne akademije, koji su htjeli saznati kako se može naučiti engleski na brzinu, i nekoliko prijatelja, koji nisu znali kako da se izvuku, došli su na moje izlaganje o registralnim crtama engleskog jezika. Dvorana u kojoj je izlagala Mira bila je

velika i puna. Stigao sam na Mirinu Diskusiju. Nisam mogao doći sebi kako se naša Mira nosi sa svima, a bili su tu svi koji su nešto značili u lingvistici bivše Jugoslavije. Strah i trepet germanistike, stari akademik Zdenko Škreb, nakon izlaganja, zagrlio je Miru i kazao: "Ova puca govorila je jedan od najboljih njemačkih koje sam čuo". "Pa to on govori o našoj Miri", rekao sam, priznajem sa čuđenjem, prekoravajući se što to ranije nisam shvatio.

O Miri kao divnom čovjeku i kao pouzdanom prijateljici još dugo ćemo govoriti i još dugo ćemo je se sjećati. A i ove riječi pohvale trebalo je isticati ranije a ne tek u trenucima naše bespomoćnosti koju pokrívamo sentencijom:

DE MORTUIS NIHIL NISI BENE.
Aždajić Ljupko

SAOPĆENJE ZA JAVNOST UNHCR-a TUZLA, POVODOM UKLJUČIVANJA UMIROVLJENIKA U DISTRIBUCIJU

Umirovljenici, koji su do sada bili uključeni u distribuciju paketa osiguranih od strane Međunarodnog komiteta Crvenog križa, od srpnja mjeseca bit će uključeni u distributivni plan UNHCR-a.

Razlog za ovakvu odluku je smanjenje programa za pomoć Međunarodnog Crvenog križa. Novi donator za ovaj program nije mogao biti pronađen, usprkos pokušajima MKCK, UNHCR-a i lokalnih vlasti.

Umirovljenici će biti uključeni u UNHCR-ov program pomoći socijalnim slučajevima, što znači da će biti uključeni ostalim korisnicima koji su uključeni u UNHCR-ov program pomoći. Zbog toga, to ne predstavlja povećanje obima programa pomoći.

Za umirovljenike, koji su bivši korisnici programa Međunarodnog komiteta Crvenog križa, ovo znači da mogu očekivati UNHCR-ovu mjesečnu pomoć, koja će biti dostavljena preko općinskih logističkih centara. Količina ove pomoći će varirati od mjeseca do mjeseca, a bit će objavljena dva puta mjesečno.

Margarita Prins,
vršilac dužnosti šefa UNHCR-ovog ureda u Tuzli

COMITE INTERNATIONAL DE LA CROIX-ROUGE POD-DELEGACIJA U TUZLI

Tuzla, 21.07.1994.

MKCK Osuđuje ilegalna hapšenja u istočnoj Bosni

Zagreb (MKCK) 20.07.1994. - Od prošlog vikenda (16. i 17. srpnja), kancelarija Međunarodnog komiteta Crvenog križa (MKCK) u Bijeljini svakodnevno je primala dojave o uhapšenim civilima. Do sada je odvedeno najmanje 70 muškaraca muslimanske nacionalnosti, ali se pretpostavlja da se radi o većem broju. Prema izvorima MKCK, uhapšeni muškarci su odmah nakon toga odvedeni u nepoznata zatočenička mjesta na području Lopara (jugozapadno od Bijeljine, u dijelu istočne Bosne pod kontrolom Srba).

Očevici tvrde da su hapšenja vršila uniformirana lica prema već gotovim spiskovima potpisanim od strane gradskih vlasti.

Prema informacijama delegata MKCK u Bijeljini, uhapšenim ljudima su oduzeta sva dokumenta, novac i ostale vrijednosti. Neki ljudi su poslije bili pušteni, ali su po povratku kućama našli zvanični dokumenat na vratima koji je potvrđivao da su vlasnici otišli, i da je stan sada vlasništvo općine.

MKCK je pismenim putem intervenirao kod lokalnih vlasti u Bijeljini kao i kod najviših vlasti na Palama zahtijevajući izravn pristup zatvorenicima i njihovo puštanje.

Pored ovih hapšenja, vlasti vrše pritisak na sve više ljudi da se prijave u kancelariju lokalne komisije za razmjenu kako bi nakon toga bili razmijenjeni za civile iz Tuzle.

16. srpnja, 138 civila, uglavnom žena i djece iz bijeljinske regije, od kojih su neki već bili predviđeni za razmjenu, dovedeno je na crtu fronte, opljačkano i prisiljeno da krenu prema Tuzli.

U isto vrijeme, više od 100 civila muslimanske nacionalnosti iz Rogatice i okolnih sela (istočna Bosna) bilo je zadržano od strane vlasti bosanskih Srba na području Sarajeva. 18. i 19. srpnja 45 civila iz te skupine je prebačeno preko mosta na Grbavici u grad Sarajevo.

MKCK je uznemiren zbog samovoljnog i ilegalnog zatočenja civila i duboko zabrinut za njihovu sigurnost. MKCK neprestano ponavlja svoje zahtjeve i urgira kod vlasti bosanskih Srba na najvišoj razini da odmah obustave ovakve neprihvatljive aktivnosti koje predstavljaju grubo kršenje međunarodnog humanitarnog prava.

Za sve dalje informacije, molimo vas kontaktirati Ninu Paulsen (Nina Paulsen) u MKCK Zagreb na tel. 041/612 444 ili Lizu Džons (Lisa Jones) u MKCK Sarajevo na tel. 071/656 894.

Intervju s dr. Alexander Casella,
UNHCR koordinator OPERATION
REUNITE (ponovno zajedno)

PONOVNO ZAJEDNO

• Što znači operacija reUNite (ponovno zajedno)?

Postoje tisuće djece iz svih republika bivše Jugoslavije koja su uslijed konflikta, izgubila trag svojim roditeljima. Svrha operacije reUNite - ponovno zajedno jest omogućavanje roditeljima da pronađu gdje im se nalaze djeca, kako bi obitelji ponovo bili zajedno.

• Od kuda potječe ideja za ovu operaciju?

Visoka povjerenica za izbjeglice, gospođa Sadako Ogata posebice je bila preokupirana sudbinom djece koja su izgubila trag svojim roditeljima. Djeca su nevinna. Zbog svoje dobi djeca su često najranjivije žrtve. Godina 1994. proglašena je od strane Ujedinjenih Naroda godinom obitelji i UNHCR želi pomoći svima onima na području bivše Jugoslavije koji su se razdvojili od svoje djece, kako bi obitelji ponovo bile zajedno.

• Kako operacija reUNite (ponovno zajedno) funkcioniše?

Princip je vrlo jednostavan. UNHCR je udružio snage s različitim humanitarnim organizacijama i socijalnim službama koje su trenutno u procesu registriranja sve djece koja su izgubila trag svojim roditeljima.

Sve ove organizacije dostavljaju UNHCR-u jednostavan formular s podacima koje imaju o djetetu, kao i sa slikom djeteta. Svi ti podaci zajedno s fotografijom unijet će se u kompjuterski sistem. Naši partneri - humanitarne organizacije otvori će informativne punktove na području svih republika bivše Jugoslavije. Roditelji će biti obaviješteni putem tiska, radija i televizije o mjestu gdje se savjetovališta nalaze. Tako će biti u mogućnosti otići tamo i uz pomoć kompjutorskog sistema, indentificirati svoju djecu putem podataka i fotografije koja će se pojaviti na kompjuteru.

• Da li će roditelji koji traže svoju djecu također biti registrirani u kompjuterskom sistemu?

Naravno. U svim novinama na području bivše Jugoslavije, mi ćemo objaviti formular za registraciju, koji će roditelji moći ispuniti, izrezati i poslati nam. Ako se nalaze izvan područja bivše Jugoslavije, oni će moći poslati formular u ured UNHCR-a u Genevi, na ime Operacija reUNite. Ako se nalaze na području bivše Jugoslavije onda svoj formular mogu predati u bilo koji ured UNHCR. Što je vrlo važno jest da formular ispune čitko, čitljivo, a ako ga šalju poštom da obvezno naslove na Operaciju reUNite - Ponovno zajedno. Formulari se zatim unose u kompjuterski sistem i sistem automatski traži djecu koja odgovaraju datom opisu. Ukoliko je dijete indentificirano, roditelj će biti obaviješten od strane humanitarne organizacije koja je odgovorna za dijete.

No. HCR _____ (Place reserved to HCR control)

UNHCR

PROGRAM PONOVO ZAJEDNO

PROGRAM PONOVO ZAJEDNO

DA LI STE VI RODITELJ KOJI JE IZGUBIO TRAG SVOJEM DJETETU/DJECI MLAĐOJ OD 18 GOD. STAROSTI?
DA LI POKUŠAVATE PRONAĆI JEDNO ILI VIŠE DJECE MLAĐE OD 18 GOD. STAROSTI?

Ukoliko odgovorite na pitanja sa DA, UNHCR će vam pokušati pomoći pri traženju vaše djece posredstvom programa PONOVO ZAJEDNO

Ukoliko želite koristiti pomoć programa PONOVO ZAJEDNO, ispunite čitko ovaj obrazac.

Informacije koje pružite bit će uvrštene u UNHCR-ov centralizirani sistem uspostavljen diljem bivše Jugoslavije i u brojnim evropskim zemljama. Odmah ćemo stupiti s vama u kontakt ukoliko pronađemo vašu djecu.

Molimo, fotokopirajte ili izrežite obrazac. Ukoliko se nalazite u jednoj od republika bivše Jugoslavije, možete ga uručiti ili poslati:

Operation reUNite UNHCR Office

Ukoliko se nalazite u nekoj stranoj zemlji, obrazac pošaljite na adresu:
UNHCR OPERATION REUNIR, CP 2500, CH-1211 Genève 2 Dépôt SUISSE

OBRAZAC SE POPUNJAVA ŠTAMPANIM SLOVIMA

Prezime FAMILY NAME	_____	Očevo ime FATHER'S NAME	_____
Ime FIRST NAME	_____	Nadimak NICK NAME	_____
Zanimanje PROFESSION	_____	Datum rođenja DATE OF BIRTH	Dan _____ Mjesec _____ Godina _____
Vaša adresa (PRESENT LOCATION)	_____		
Ulica STREET	_____	Selo / Grad VILLAGE/TOWN	_____
Republika ili neka druga država REPUBLIC	_____		

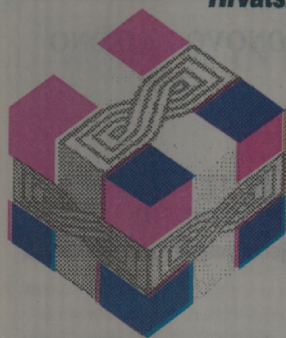
INFORMACIJE O VAŠEM IZGUBLJENOM DJETETU KOJE TRAŽITE

Prezime FAMILY NAME	_____	Ime vašeg djeteta CHILD'S NAME	_____
Nadimak NICK NAME	_____	Spol SEX	_____
Boja očiju COLOUR OF EYES	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ siva ☐ zelena ☐	Dan DAY	_____
		Mjesec MONTH	_____
		Godina YEAR	_____
		Boja kose COLOUR OF HAIR	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ crvena ☐

Prezime FAMILY NAME	_____	Ime vašeg djeteta CHILD'S NAME	_____
Nadimak NICK NAME	_____	Spol SEX	_____
Boja očiju COLOUR OF EYES	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ siva ☐ zelena ☐	Dan DAY	_____
		Mjesec MONTH	_____
		Godina YEAR	_____
		Boja kose COLOUR OF HAIR	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ crvena ☐

Prezime FAMILY NAME	_____	Ime vašeg djeteta CHILD'S NAME	_____
Nadimak NICK NAME	_____	Spol SEX	_____
Boja očiju COLOUR OF EYES	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ siva ☐ zelena ☐	Dan DAY	_____
		Mjesec MONTH	_____
		Godina YEAR	_____
		Boja kose COLOUR OF HAIR	crna ☐ smeđa ☐ plava ☐ crvena ☐

Hrvatska demokratska zajednica Tuzla

IZVJEŠĆUJE ČLANOVE I SIMPATIZERE DA TAJNIŠTVO
STRANKE RADI SVAKIM RADNIM DANOM OD 8-15

HDZ

Dođite mi Vas očekujemo u "Mobiliji"

Tel. 238-983 i 239-477

OPĆINSKI ODBOR HDZ TUZLA

D.O.O. SOLI

NAŠE ODLIKE SU :
ZNANJE, POSLOVNOST, SIGURNOST
NAŠA I VAŠA ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST

ODJEL ZA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTU
ZA PROJEKTOVANJE, INŽENJERING I PROMETNI TRGOVINU
"SOLI" TUZLA

Ulica Matije Gupca 28, 75000 Tuzla
Tel. (052) 212422, 212423, 212424

Konstituirano Općinsko vijeće Tuzle

Ponovno povjerenje Bešlagiću

Sa mnogo nerveze i političkog naboja, u Tuzli je obavljeno konstituiranje Općinskog vijeća. Bila je to zapravo druga, redovita sjednica Skupštine općine Tuzla, kojom prilikom je usvojena, osim ostalog, i statutarna odluka o prerastanju Skupštine u Vijeće.

Bila je to sjednica koja će se bez sumnje dugo pamtiti, ne samo po tome što je ranija Skupština dobila ime - Vijeće, već i po tome kako se odvijao cijeli skup. Naime, gotovo tri sata trajalo je utvrđivanje dnevnog reda, uz (ne)principijelna stranačka nadmudrivanja. Posebno mučan dojam ostavio je dio općinskog zasjedanja kada je obavljeno razrješenje pojedinih odbornika zbog njihovog prelaska u drugu stranku. Neki odbornici su se očigledno pokajali, zbog potpisivanja bjanko-ostavki, jer su kasno shvatili da su to mogli uraditi i drugačije. No, stranački mehanizam samozastite od kolebljivaca, očigledno je solidno funkcionirao. Ipak, kolebljiv je bio gotovo cijeli sastav, sada već bivše, Skupštine općine. U jednom slučaju odbornici su čak tri puta dizali ruke, jer su se mnogi odlučili da pošto-poto prihvate obrazloženje odbornika Nedreta Mujkanovića, koji je potpisao ostavku pri svom prelasku iz Liberalne stranke u SDA. Oko ovoga i drugih odborničkih pitanja, osobito vezanih za bjanko-ostavke, prosuto je mnogo stranačke žuči, pa je uslijedilo nekoliko pauza. U jednom trenutku čak je zaprijetio i prekid sjednice, kao i napuštanje odbornika SDA, što su već učinili na prvoj redovitoj ratnoj sjednici. Čini se da su se strasti nekoliko stišale i to tek kada je sekretar Jasmin Imamović, načinio lapsus rekavši kako je SDA proglašena terorističkom strankom, misleći pri tome na SDS. To je bio trenutak kada su se strasti malo slegle, da bi sjednica poprimila mirniji tijek.

Nekoliko prijedloga, korisnih i sa političkog stanovišta, nije prihvaćeno. Tako nije prihvaćena sugestija Ante Zvonara o primjeni nacionalnog omjera u izboru vijećnika, ali je neizvjesno što će biti od prijedloga odbornika LBO, da se ubuduće ovakvi skupovi javnosti učine dostupnim kroz žive TV prijenose, i to zato, kako bi gledateljstvo moglo vidjeti, kakvim se besmislicama i neozbiljnostima bave njihovi politički izabranici.

Tako su donedavni odbornici postali vijećnici, a umjesto gradonačelnika-predsjednika Skupštine općine, Tuzla je dobila načelnika. U prijelaznom periodu do narednih izbora na toj dužnosti bit će mr. Selim Bešlagić. Njegovi prvi suradnici su dr. Sead Avdić, donedavni predsjednik Izvršnog odbora, potom dr. Refik Ahmedinović, Bahrija Tanović i Ivo Divković zaduženi za pojedine resore, te Jasmin Imamović, donedavni i sadašnji općinski tajnik. Na čelu Općinskog vijeća je Marjan Simić.

M. D.

Glasnikova križaljka Br.19

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11
12						13					
14						15					16
17						18					19
20						21					22
23						24					25
26						27					

Robert Štraus

GLASNIKOVA KRIŽALJKA BROJ 21

VODORAVNO: 1. mjesto na Novoj Gvineji, 6. otok u Maleziji, 12. muško ime, 13. zubni glasovi, 14. vojskovođa Aleksandra Velikog, 15. zvijezde južnog neba, 16. "Turistički savez", 17. herbejsko muško ime, 18. žitelj jedne afričke države, 19. močvarno zemljište, 20. mjesto blizu Ljubljane, 21. muka, patnja, 22. otok u Egejskom moru 23. stovarište, skladište, 25. dio lule, kamiš, 26. nenaglašena riječ, 27. dvoumljenje.

USPRAVNO: 1. životni princip, 2. papinski izaslanik, 3. vrsta glazbala, 4. greben, rt, 5. rijeka na Dalekom Istoku, 6. gorje u Indiji, 7. rijeka u Bosni, 8. "metrička centa", 9. auto-oznaka Burme, 10. krajnji cilj (lat.), 11. Tajanstvenost, 13. dirigent i skladatelj, Oskar, 15. raniji naziv tal. grada Ankone, 18. otok u sredozemlju, 19. zodijsko ekvatorsko zvijezde, 21. starogr. zaštitnik pastira, 22. tuljanovo krzno, 24. neodjeven, nag, 25. kineska duljinska mjera.

RJEŠENJE KRIŽALJKE BROJ 20

VODORAVNO: 1. RAKETA, 6. PARDON, 12. AGATA, 13. PALANKA, 14. MILA, 15. PARAD, 16. AZ, 17. STO, 18. ZAKON, 19. URA, 20. TA, 21. OBRED, 22. ILIR, 23. ETATIST, 25. ODANE, 26. KOZARA, 27. UZORAN.

USPRAVNO: 1. RAMSTEK, 2. AGITATO, 3. KALO, 4. ETA, 5. TA, 6. PAROD, 7. ALAN, 8. RAD, 9. DN, 10. OKARINA, 11. NAZAREN, 13. PAKET, 15. FARSA, 18. ZBIR, 19. ULAR, 21. OTA, 22. IDO, 24. AZ, 25. OZ.

Hrvatski Glasnik
Informativno politički dvotjednik

• Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubomir Aždajić • Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" • Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla, tel. 23 69 81, Fax 23 13 50 • Tehničko uređenje i priprema: Hrvatski Glasnik
• Tisak: "INZIO" • Žiro račun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski: 807020-0/7521-55-00082-3, devizni: 72700-0/7521-07-00008-0 • Cijena za inozemstvo 3 DEM